

Beleidsonderzoek
Arbeidsmarkt en
Personeelsbeleid
Onderwijs

Doorstroom leraren primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

Behoefteonderzoek onder scholen,
schoolbesturen en leraren primair onderwijs

Nico van Kessel
Bas Kurver
Dana Uerz

O N D E R
O N D E R
L T U U R
N E T E M
S C H A P

Doorstroom leraren primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

**Behoefteteonderzoek onder scholen,
schoolbesturen en leraren primair onderwijs**

**Nico van Kessel
Bas Kurver
Dana Uerz**

Juni 2007

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Doorstroom leraren primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

Behoefteteonderzoek onder scholen,
schoolbesturen en leraren primair onderwijs

Nico van Kessel
Bas Kurver
Dana Uerz

Mei 2007
In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

DOORSTROOM LERAREN PRIMAIR ONDERWIJS NAAR
VOORTGEZET ONDERWIJS

Doorstroom leraren primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

Behoefteteonderzoek onder scholen, schoolbesturen en leraren primair onderwijs

Nico van Kessel / Bas Kurver / Dana Uerz

mei 2007

Projectnummer: 2007.319
Opdrachtgever: Ministerie van OCW

© 2007 ITS, Radboud Universiteit Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het ITS van de Radboud Universiteit Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Voorwoord

De arbeidsmarkt in het primair en voortgezet onderwijs is nu kwantitatief in evenwicht. De verwachting is dat de arbeidsmarkt voor het *primair onderwijs* ook de komende jaren vrijwel in evenwicht blijft. Voor het *voortgezet onderwijs* wordt in de onderwijsarbeidsmarkttramingen wel een aanzienlijk tekort voorzien.

Dankzij het amendement-De Vries is eenmalig € 5 miljoen beschikbaar om gedurende het schooljaar 2007-2008 200 leraren primair onderwijs via de weg van zij-instroom in het beroep door te laten stromen naar scholen in het voortgezet onderwijs. De doorstroom van leraren uit het primair onderwijs draagt positief bij aan het voorkomen van de tekorten in het voortgezet onderwijs.

Voorafgaand aan de aanvragen en de toekenning van de gelden aan de scholen voor voortgezet onderwijs wilde het ministerie van OCW zicht krijgen op de interesse van leraren primair onderwijs om door te stromen naar het voortgezet onderwijs, de behoefte van vo-scholen en -schoolbesturen om leraren po via de weg van zij-instroom op te nemen binnen de school en de bereidheid van po-scholen en -schoolbesturen om medewerking te verlenen aan de doorstroom van leraren naar het voortgezet onderwijs. Daartoe is een onderzoek uitgevoerd bij de betreffende groepen waarvan in het voorliggende rapport verslag wordt gedaan.

Het onderzoek is binnen het ITS uitgevoerd door Bas Kurver, DanaUerz en Nico van Kessel. Voor de gegevensverzameling waren verantwoordelijk Jan Bilo en Mark Vollaard.

We bedanken hierbij alle respondenten voor hun medewerking aan het onderzoek, maar daarnaast ook de AOb voor het beschikbaar stellen van het panel en de e-mailadressen, het ministerie van BZK voor het gebruik van het Flitspanel en de SBL voor het gebruik van haar e-mailadressenbestand.

Verder bedanken we de medewerkers van de directie AP van het ministerie van OCW en van SBO die als klankbord voor de onderzoekers fungeerden voor hun constructieve inbreng.

Nijmegen, mei 2007

Nico van Kessel (projectleider)

Inhoud

0 Managementsamenvatting	1
1 Inleiding	7
2 Vraagstelling	9
3 Onderzoek onder leraren	11
3.1 Onderzoeksvragen onderzoek leraren	11
3.2 Opzet en respons	12
3.3 Resultaten	13
3.3.1 Bekendheid met doorstroommogelijkheden	13
3.3.2 Overwogen in het voortgezet onderwijs te gaan werken	15
3.3.3 Overstappen binnen het kader van het amendement-De Vries	16
3.3.4 Redenen om <i>niet</i> in het voortgezet onderwijs te gaan werken	18
3.3.5 Redenen om in het voortgezet onderwijs te gaan werken	20
3.3.6 Doorstromen naar het voortgezet onderwijs	22
3.3.7 Randvoorwaarden	25
3.3.8 Samenvatting en conclusie	26
4 Onderzoek onder scholen en besturen primair onderwijs	29
4.1 Onderzoeksvragen scholen en besturen primair onderwijs	29
4.2 Opzet, respons en ophoging	29
4.3 Resultaten	32
4.3.1 Belang van doorstroom	32
4.3.2 Verwachte belangstelling voor doorstroom	33
4.3.3 Mogelijke gevolgen van de doorstroom	35
4.3.4 Meninge n over de doorstroom	36
4.3.5 Personeel attenderen op de mogelijkheid van doorstroom	37
4.3.6 Terugkeergarantie	38
4.4 Samenvatting en conclusie	38

5 Onderzoek onder scholen en besturen voortgezet onderwijs	41
5.1 Onderzoeksvragen scholen en besturen voortgezet onderwijs	41
5.2 Opzet, respons en ophoging	41
5.3 Resultaten	44
5.3.1 Vacatures komend schooljaar	44
5.3.2 Doorstroom leraren uit primair onderwijs	45
5.3.3 Doorstroom naar vakken en schoolsoort in het voortgezet onderwijs	47
5.3.4 Studieverlof en begeleiding	49
5.3.5 Houding ten opzichte van maatregel amendement-De Vries	49
5.3.6 De werving van doorstromers	50
5.3.7 Waarom geen doorstromers	50
5.4 Samenvatting en conclusie	50
Bijlagen	53

0 Managementsamenvatting

De arbeidsmarkt in het primair en voortgezet onderwijs is nu kwantitatief in evenwicht. De verwachting is dat de arbeidsmarkt voor het *primair onderwijs* (po) ook de komende jaren vrijwel in evenwicht blijft. Voor het *voortgezet onderwijs* (vo) wordt in de onderwijsarbeidsmarkttramingen wel een aanzienlijk tekort voorzien. Als de economie tot 2010 sterk aantrekt, kan het tekort aan leerkrachten daar zelfs oplopen tot circa 5 procent van het totaal aantal banen in 2010.

Amendement-De Vries

Dankzij het amendement-De Vries is eenmalig € 5 miljoen beschikbaar om gedurende het schooljaar 2007-2008 200 leraren primair onderwijs via de weg van zijinstroom in het beroep door te laten stromen naar scholen in het voortgezet onderwijs. De doorstroom van leraren draagt positief bij aan het voorkomen van de tekorten in het voortgezet onderwijs. Tevens ontstaat er binnen het po meer ruimte voor de instroom van netafgestudeerde leraren.

Aanbod voor schoolbesturen voortgezet onderwijs

Per persoon die is opgeleid als docent po en als zij-instromer in het beroep les wil geven in het vo, wordt € 25.000 (voor loonverlet, scholing en begeleiding) beschikbaar gesteld. De leraar wordt na een geschiktheidsonderzoek als zij-instromer in het beroep aangesteld op basis van een scholings- en begeleidingsovereenkomst tussen leraar, school en opleiding. De leraar krijgt twee jaar de tijd om zijn/haar volledige bevoegdheid voor de nieuwe functie te behalen. De middelen mogen worden uitgegeven in het schooljaar 2007- 2008.

Voorafgaand aan de aanvragen en de toekenning van de gelden aan de scholen voor voortgezet onderwijs wilde het ministerie van OCW zicht krijgen op drie zaken:

1. de interesse van leraren po om door te stromen naar het voortgezet onderwijs;
2. de behoefte van vo-scholen en -schoolbesturen om leraren po via de weg van zijinstroom op te nemen binnen de school en;
3. de bereidheid van po-scholen en -schoolbesturen om medewerking te verlenen aan de doorstroom van leraren naar het voortgezet onderwijs.

Om dit zicht te bieden, is maart – april een onderzoek uitgevoerd onder de drie betrokken groepen:

1. leraren in het primair onderwijs;
2. scholen en besturen in het voortgezet onderwijs;
3. scholen en besturen in het primair onderwijs.

In totaal hebben bijna 1.900 *leraren* in het primair onderwijs via een internetvragenlijst aan het onderzoek meegewerkt. Ruim 850 *scholen* en 200 *besturen* in het primair onderwijs zijn telefonisch bevraagd, evenals bijna 150 *scholen* en ruim 100 *besturen* in het voortgezet onderwijs. De keuze van de scholen en besturen beperkte zich tot de regio's die niet eerder in een onderzoek rond de motie-Dittrich waren benaderd.

De leraren

Van de leraren in het primair onderwijs weet 29 procent dat het in principe mogelijk is in het voortgezet onderwijs te gaan werken als zij-instromer in het beroep waarbij de betreffende vo-school subsidie krijgt. Van de directeuren in het primair onderwijs kennen bijna drie op de vijf deze mogelijkheid. De belangrijkste informatiebron daarvoor zijn de media. Schoolleiding, schoolbestuur en voorlichtingsbijeenkomsten zijn beduidend minder belangrijk.

De helft van de leraren heeft wel eens de gedachte gehad in het voortgezet onderwijs te gaan werken, en van de directeuren is dat ruim 40 procent. Aantrekkelijk lijkt het hen onder andere dat ze een beter salaris krijgen, dat de leerstof interessanter is, dat het leuk is een of twee vakken te geven. Bovendien spreekt de leeftijd van de kinderen hen aan. Ze willen echter niet zonder meer overstappen. De meesten willen dat hun rechtspositie niet aangetast wordt. Dat blijkt uit het feit dat ze wel meteen een vaste aanstelling willen en het aantal dienstjaren willen behouden in verband met de ontslagvolgorde. Mocht het ze niet bevallen dan moeten ze de mogelijkheid hebben om terug te keren op hun oude werkplek.

Na uitleg over de regeling in het kader van het amendement-De Vries, is bij leraren en directeuren de bereidheid gepeild het komend schooljaar de overstap naar het voortgezet onderwijs te maken. Van de leraren geeft 4 procent aan zeker een overstap te willen maken en 18 procent misschien. Bij de directeuren is dat respectievelijk 1 en 6 procent.

Tussen provincies zijn er wel wat verschillen in de bereidheid over te stappen. In Groningen en Limburg is die bereidheid relatief groot, en in Friesland, en Gelderland juist relatief klein.

De belangrijkste reden om de overstap niet te maken is dat de huidige baan prima bevalt, het in het primair onderwijs leuk is om te werken, met name ook met een eigen groep. Bijna 30 procent is van mening dat een tijdelijke aanstelling te veel onzekerheid geeft en voert dat aan als een belangrijke reden om niet over te stappen.

Degenen die (misschien) wel de overstap willen maken vinden het vooral een mooie kans om zich verder te ontwikkelen en daarnaast vinden ze het leuk om een vak te geven, om met oudere leerlingen te werken en met verschillende groepen. Als bijkomend voordeel wordt het hogere salaris gezien.

Het vooruitzicht vermoedelijk een tijdelijke aanstelling te krijgen en geen terugkeergarantie te hebben zijn factoren die de bereidheid om over te stappen duidelijk ver-

minderen. Voor ruim 40 procent van degenen die (misschien) over willen stappen, zijn dat redenen om het uiteindelijk niet te doen.

Degenen die in het voortgezet onderwijs willen werken hebben in meerderheid een voorkeur voor de onderbouw van havo en vwo (bijna 60%) gevolgd door het vmbo-t (49%). Voor de rest van het vmbo en het praktijkonderwijs spreekt een derde een voorkeur uit.

Nederlands is duidelijk het meest favoriete vak (56%), op afstand gevolgd door geschiedenis (30%), aardrijkskunde (22%), Engels (22%) en biologie (19%). Voor vakken als natuur- en scheikunde en voor Duits en Frans is de belangstelling gering. Het idee achter het amendement-De Vries om vo-scholen in lpa-gebieden met voorrang de mogelijkheid te bieden van de maatregel gebruik te maken, levert bij de meeste leraren die willen overstappen geen probleem op. Voor bijna 60 procent van hen speelt de leerlingenpopulatie geen rol, bijna 10 procent vindt een school met relatief veel achterstandsleerlingen juist aantrekkelijk.

Bijna 60 procent van degenen die (misschien) willen overstappen wil in het voortgezet onderwijs een gelijke betrekkingssomvang als in het primair onderwijs. Bijna een op de vijf wil een uitbreiding. De meesten hebben overigens een aanstelling van tenminste 0,8 fte. De omvang van de eigen tijdsinvestering voor studie is voor de helft geen probleem. De meesten zijn bereid een kwartier tot een half uur langer onderweg te zijn van thuis naar school vice versa.

Scholen en besturen primair onderwijs

De meeste directeuren en besturen in het primair onderwijs vinden het een goede zaak dat leraren vanuit het po kunnen doorstromen naar het voortgezet onderwijs. Als het gaat om doorstroom vanuit de eigen school/scholen is men duidelijk minder positief. Gevraagd naar of er leraren binnen hun eigen scholen zijn die de overstap het komend schooljaar zouden willen maken, denkt 7 procent van de directeuren en 9 procent van de besturen dat er inderdaad mogelijke kandidaten zijn. Besturen die zowel po- als vo-scholen hebben zijn in dit opzicht positiever (25%).

Het aantal leraren dat er voor in aanmerking komt bedraagt uitgaande van de opgaf van de directeuren in de onderzochte regio's bijna 500 maar volgens de besturen niet meer dan een kwart hiervan. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de besturen vaak aangeven geen beeld te hebben wie geschikte kandidaten zouden zijn. Het betreft hier overigens alleen de niet-Dittrich-regio's en ongeveer 40 procent van alle basisscholen in Nederland. Extrapolerend naar alle basisscholen zouden uitgaande van de directeuren landelijk ruim 1.200 leraren in het primair onderwijs bereid zijn over te stappen naar het voortgezet onderwijs. Dat is ruim voldoende om de 200 in het kader van het amendement-De Vries te werven.

Voor de loopbaanmogelijkheden van de individuele leraren hebben de directeuren en besturen wel oog, maar tegelijkertijd uiten ze de angst dat door de doorstroom er nog minder mannen in het po werken dan nu. De meesten zijn niet bang de beste leraren kwijt te raken of problemen te krijgen bij de opvolging van de directeur. Als voordeel zien de meesten nog wel de mogelijkheid om de teams te verjongen en verwachten ze niet met onvervulbare vacatures te komen zitten.

Voor het voortgezet onderwijs zijn in hun ogen de leraren uit het po een aanwinst. De meeste directeuren en besturen zijn van plan al hun leraren op de doorstroommogelijkheden te wijzen. Een grote uitzondering op het geheel vormen de besturen in Flevoland; die zijn in dezen veel terughoudender. Een extra stimulering tot het maken van de overstap blijft vrijwel overal achterwege.

Een terugkeergarantie is zoals hierboven werd aangegeven voor veel leraren een belangrijke voorwaarde om de overstap te maken. De directeuren en besturen voelen hier in overgrote meerderheid echter niets voor. De helft van de besturen met po- en vo-scholen is wel bereid zo'n garantie te geven.

Scholen en besturen in het voortgezet onderwijs

De meeste scholen en besturen in de onderzochte gebieden hebben het komend schooljaar vacatures voor leraren. Ruim de helft van hen is bereid in deze vacatures leraren uit het primair onderwijs als zij-instromer te benoemen. In totaal zouden afgaande op wat de directeuren van de vo-scholen zeggen, zo'n 117 fte van deze vacatures *zeker* met een doorstromer vervuld kunnen worden, en een vrijwel gelijk aantal (122 fte) *misschien*. Aangezien het onderzoek slechts betrekking heeft op de niet-Dittrichregio's, en in andere regio's ook belangstelling is om doorstromers vanuit het po te benoemen, moet het geen probleem zijn om de 200 plaatsen die in het kader van het amendement-De Vries aanwezig zijn, bij de scholen weggezet te krijgen. Buiten de onderzochte regio's zijn namelijk ongeveer even veel scholen.

De doorstromers zijn volgens de directeuren en besturen het best in te zetten voor Nederlands, geschiedenis en aardrijkskunde, hetgeen in lijn is met wat de leraren zelf hebben aangegeven. De doorstromers zijn volgens de directeuren in principe in elk schoolsoort inzetbaar, met een lichte voorkeur voor het vmbo en het praktijkonderwijs.

Ongeveer een achtste van de aanstellingsomvang mag besteed worden aan scholing en het geven van begeleiding wordt niet als een probleem gezien.

Directeuren en besturen die voor doorstromers kiezen staan hier uiteraard positief tegenover. In hun ogen biedt de overstap loopbaanmogelijkheden voor de po-leraren. De brede pedagogisch-didactische ervaring maakt po-leraren bij uitstek geschikt om in het vo te gaan werken. De premie van € 25.000 wordt door de meesten als een extra stimulans gezien om het komend schooljaar doorstromers te benoemen. Men

schat in dat de doorstroom een bijdrage levert aan het kleiner maken van lerarentekort.

De werving van de doorstromers zal niet in alle gevallen actief gebeuren. Een deel wacht af of belangstellenden zich melden. Als scholen/besturen actief gaan werven gebeurt dat met name via advertenties. Eenderde van de scholen en eenzesde van de besturen is van plan de werving via po-scholen in de regio te doen.

Besturen met zowel po-scholen als vo-scholen willen de vacatures zo veel mogelijk via interne sollicitaties opvullen.

Scholen en besturen die geen doorstromers willen staan niet zo positief tegenover de po-leraren. Ze zouden onvoldoende vakkennis hebben, te weinig motivatie. Bovendien zouden ze te veel begeleiding vragen. Voor een deel weten ze dit uit ervaring, zo stellen ze.

Conclusie

Het geheel overziend blijken er voldoende belangstellenden te zijn om de overstap naar het voortgezet onderwijs in het kader van amendement-De Vries te maken. Als 4 procent in principe bereid is, gaat het om in totaal ruim 5.000 belangstellenden. Naar schatting haakt de helft af op een tijdelijke aanstelling en het ontbreken van een terugkeergarantie. Er resteert dan een aantal van circa 2.500. Een voldoende aantal om de 200 plaatsen te vullen die binnen de maatregel in het kader van het amendement-De Vries beschikbaar zijn. Belangrijk is echter bij de selectie rekening te houden met voorkeuren voor schoolsoort, het te geven vak en de leerlingenpopulatie. Dat zou er toe kunnen leiden dat niet elke leraar die wil overstappen als zij-instromer aan de slag kan op de school bij hem of haar in de buurt, omdat daar geen vacature is op de gewenste schoolsoort, vak of populatieleerlingen.

Po-directeuren en -besturen staan niet negatief staan tegenover de doorstroommogelijkheden, en willen daarvoor breed reclame maken. Alleen verwachten de meesten van hen dat er weinig kandidaten zijn. Dat valt echter hard mee als we de verwachte aantallen bekijken. Landelijk zou het gaan om 1.200 leraren die de overstap zouden willen maken. Vermoedelijk zijn de directeuren wat aan de voorzichtige kant.

De scholen en besturen in het voortgezet onderwijs zien ook voldoende mogelijkheden voor de overstap van leraren in het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Er zijn het komend schooljaar voldoende vacatures en tussen 10 en 20 procent daarvan zou met leraren uit het primair onderwijs vervuld kunnen worden. Landelijk zou het dan gaan om zo'n 225 tot 450 fte. De doorstromers kunnen vooral ingezet worden voor Nederlands, aardrijkskunde en geschiedenis, en eigenlijk wel in elk schoolsoort, met een nadruk op vmbo en praktijkonderwijs. De subsidie van € 25.000 wordt daarbij als een belangrijke stimulans gezien.

Kortom, het moet haalbaar zijn 200 leraren uit het primair onderwijs als zij-instromer door te laten stromen naar het voortgezet onderwijs en op die manier een bijdrage te

leveren aan verkleining van het lerarentekort in het vo. Er is landelijk voldoende aanbod van belangstellenden en voldoende vraag bij de scholen, maar het is niet uitgesloten dat het in de ene regio makkelijker zal zijn om de doorstroom te realiseren dan in de andere. Niet in elke regio is de bereidheid bij de scholen en besturen even groot en bij de leraren varieert de mate van belangstelling ook tussen de provincies.

1 Inleiding

De arbeidsmarkt in het primair en voortgezet onderwijs is nu kwantitatief in evenwicht. Er zijn geen lerarentekorten meer. Tevens hebben bijna alle leraren die in 2004 hun diploma behaalden in het afgelopen jaar een baan gevonden. Regionaal zijn er overigens wel verschillen in werkloosheid onder pasafgestudeerde leraren voor het *primair onderwijs (po)*. Vooral in de perifere regio's is de kans op werkloosheid hoger, doordat de groei van het leerlingenaantal lager uitvalt dan verwacht. De verwachting is dat de arbeidsmarkt voor het primair onderwijs ook de komende jaren vrijwel in evenwicht blijft. Voor het *voortgezet onderwijs (vo)* wordt in de onderwijs-arbeidsmarkttramingen wel een aanzienlijk tekort voorzien. Als de economie tot 2010 sterk aantrekt, kan het tekort aan leerkrachten daar zelfs oplopen tot circa 5 procent van het totaal aantal banen in 2010.

Amendement-De Vries

Dankzij het amendement-De Vries is eenmalig € 5 miljoen beschikbaar om gedurende het schooljaar 2007-2008 200 leraren primair onderwijs via de weg van zij-instroom in het beroep door te laten stromen naar scholen in het voortgezet onderwijs. Scholen in steden en wijken waar sociaal-maatschappelijke problemen cumuleren genieten extra aandacht in de uitvoering van het amendement, omdat deze scholen meer moeite hebben met het aantrekken van nieuwe leraren. Uit de arbeidsmarktbarometer voortgezet onderwijs 2004-2005 blijkt dat scholen met meer dan 25 procent leerlingen uit culturele minderheden (CUMI-leerlingen) meer moeite hebben om vacatures te vervullen. Wanneer minimaal 30 procent van de leerlingen afkomstig is uit een achterstandswijk of -gebied behoort een school tot de leerplusarrangement-scholen (lpa-scholen) wat inhoudt dat de school aanspraak kan maken op extra financiële middelen in het kader van de regeling *Leerplusarrangement voortgezet onderwijs en Nieuwkomers voortgezet onderwijs*. Deze scholen krijgen voorrang in de verdeling van de middelen die in het kader van het amendement beschikbaar zijn.

De doorstroom van leraren draagt positief bij aan het voorkomen van de tekorten in het voortgezet onderwijs. Tevens ontstaat er binnen het po meer ruimte voor de instroom van netafgestudeerde leraren.

Eind februari zijn alle vo-scholen in Nederland per brief op de hoogte gesteld van de mogelijkheid om voor middelen voor de aanstelling van zij-instromers vanuit het po in aanmerking te komen.

Het Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt (SBO) verzorgt de informatievoorziening over het amendement-De Vries. Tevens zijn individuele po-leraren aangesproken door onder meer een artikel in het blad van de algemene onderwijsbond (AOB) en in het Schooljournaal. Verschillende regionale coördinatoren vervullen een voorlichtende en informerende rol naar de scholen en individuele leraren primair onderwijs binnen de regio.

Aanbod voor schoolbesturen voortgezet onderwijs

Per persoon die is opgeleid als docent po en als zij-instromer in het beroep les wil geven in het vo, wordt € 25.000 (voor loonverlet, scholing en begeleiding) beschikbaar gesteld. De leraar wordt na een geschiktheidsonderzoek als zij-instromer in het beroep aangesteld op basis van een scholings- en begeleidingsovereenkomst tussen leraar, school en opleiding. De leraar krijgt twee jaar de tijd om zijn/haar volledige bevoegdheid voor de nieuwe functie te behalen. De middelen mogen worden uitgegeven in het schooljaar 2007- 2008.

De financiële middelen worden beschikbaar gesteld door middel van een ministeriele subsidieregeling waarvoor scholen een aanvraag kunnen indienen bij het CFI. Scholen die gekenmerkt zijn als leerplusarrangementscholen krijgen voorrang in de verdeling van de beschikbare middelen.

Voorafgaand aan de aanvragen en de toekenning van de gelden aan de scholen voor voortgezet onderwijs wilde het ministerie van OCW zicht krijgen op de behoefte onder scholen, schoolbesturen en leraren primair onderwijs om van de mogelijkheden zoals in het amendement beschreven gebruik te maken.

2 Vraagstelling

Het ministerie van OCW wenste zicht te krijgen op drie zaken:

1. de interesse van leraren po om door te stromen naar het voortgezet onderwijs;
2. de behoefte van vo-scholen en -schoolbesturen om leraren po via de weg van zij-instroom op te nemen binnen de school en;
3. de bereidheid van po-scholen en -schoolbesturen om medewerking te verlenen aan de doorstroom van leraren naar het voortgezet onderwijs.

Om dit zicht te bieden, is een onderzoek uitgevoerd onder de drie betrokken groepen:

1. leraren in het primair onderwijs;
2. scholen en besturen in het voortgezet onderwijs;
3. scholen en besturen in het primair onderwijs.

Het onderzoek onder *leraren* is uitgevoerd via een internetvragenlijst waartoe leraren via de e-mail zijn uitgenodigd om mee te doen. *Scholen en besturen* in het primair en voortgezet onderwijs zijn telefonisch bevraagd, nadat zij via een brief geïnformeerd waren door het ministerie van OCW.

Hieronder wordt per deelonderzoek beschreven welke (deel)vragen beantwoord worden en hoe het onderzoek verder is uitgevoerd.

3 Onderzoek onder leraren

3.1 Onderzoeksvragen onderzoek leraren

Het onderzoek onder leraren primair onderwijs moest zich richten op de vraag of leraren po binnen het voortgezet onderwijs en in het bijzonder op lpa-scholen, zouden willen werken.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn in de vragenlijst de volgende onderwerpen opgenomen:

- bekendheid met de mogelijkheid om als leraar via de weg van zij-instroom in het beroep te gaan werken in het voortgezet onderwijs en de wijze waarop men hiervan op de hoogte is gekomen;
- de vraag of betrokkenen er wel eens over hebben gedacht om in het voortgezet onderwijs te gaan werken, waarom en onder welke voorwaarden;
- bereidheid om, na uitleg van de mogelijkheden binnen de maatregel als gevolg van het amendement-De Vries, naar het voortgezet onderwijs over te stappen en redenen en overwegingen die de beslissing om zo'n overstap te maken positief dan wel negatief beïnvloeden;
- kenmerken van de vo-scholen waar men mogelijk naar door wil stromen (de gewenste schoolsoort, samenstelling leerlingenpopulatie, vakken waarin les te geven);
- de randvoorwaarden waaronder men zou willen doorstromen (gewenste aanstellingsomvang, scholingstijd, reistijd).

Verder wilde het ministerie zicht krijgen op de factoren die van invloed zijn op de keuze om les te geven in het vo. Daarom zijn vragen gesteld over kenmerken van de *leraren* (geslacht, geboortjaar, aantal jaren werkzaam in onderwijs, aanstellingsomvang en salarisschaal) en hun huidige *werkomgeving* (functie, schoolsoort waarin werkzaam, onder- of bovenbouw, samenstelling leerlingenpopulatie, postcode van de school en van het woonadres).

Bij de analyses is nagegaan in hoeverre de achtergrondkenmerken samenhangen met de mening over de doorstroom naar het voortgezet onderwijs. In de bijlagen worden alle antwoorden van leraren afgezet tegen de relevante achtergrondkenmerken. In de rapportage wordt alleen ingegaan op relevante verschillen.

3.2 Opzet en respons

Om de mening van leraren in het primair onderwijs te achterhalen is gebruik gemaakt van een internetvragenlijst. Voor deelname zijn vier groepen leraren uitgenodigd:

1. onderwijzend personeel po in het AOb-panel¹;
2. onderwijzend personeel po dat lid is van de AOb van wie een e-mailadres bij de AOb bekend is;
3. leraren po in het Flitspanel van BZK²;
4. leraren van wie de SBL³ een e-mailadres had.

Voor deze benadering is gekozen om snel en goedkoop over voldoende respondenten te kunnen beschikken.

In totaal zijn ruim 9.000 mensen uitgenodigd. Iets meer dan 20 procent van de uitgenodigden (n=1.881) heeft de vragenlijst ingevuld. De hoogste respons is behaald bij het Flitspanel en bij het AOb-panel. De respons bij de SBL is het laagst (zie tabel 3.1).

Aangezien niet van iedereen op voorhand de functie bekend was, is een deel afgeval- len omdat ze geen onderwijzend personeel waren of omdat ze (in geval van de SBL) niet in het primair onderwijs werkzaam waren.

Tabel 3.1 – Aantal uitgenodigden en respons bij leraren in het primair onderwijs, 2007

Bron	aantal uitgenodigd	aantal respons	respons
AOb-panel	860	255	29,7%
AOb-leden	6.821	1.204	17,7%
Flitspanel	860	360	41,9%
SBL	700	62	8,9%
Totaal	9.241	1.881	20,4%

1 Het AOb-panel is een initiatief van de Algemene Onderwijsbond en omvat AOb-leden die zich bereid hebben verklaard periodiek aan een bevraging mee te doen. Het beheer van dit panel is in handen van het ITS.

2 Flitspanel.nl is een initiatief van de directie Arbeidszaken Openbare Sector van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en wordt beheerd door MWM2. Het Flitspanel is een panel van werknemers bij de overheid (openbaar bestuur, onderwijs & veiligheid). Deelnemers aan het Flitspanel ontvangen regelmatig een uitnodiging om een enquête in te vullen over hun werk en de organisatie waar ze werken.

3 SBL: Stichting Beroepskwaliteit Leraren.

Van de 1.881 respondenten is bijna 95 procent leraar en de rest directeur. Gelet op het kleine aantal directeuren (101 in totaal), wordt deze groep bij de verdere analyses niet opgesplitst naar achtergrondkenmerken.

De vier groepen respondenten blijken van elkaar te verschillen wat betreft functie, gemiddelde leeftijd en geslacht. Bij het Flitspanel doen relatief veel directeuren mee (14%) in vergelijking met de andere drie groepen. De AOb-respondenten zijn gemiddeld genomen iets jonger dan de andere respondenten (40 jaar versus 44 jaar). Bij de AOb-leden hebben relatief meer vrouwen deelgenomen (84% tegen 67% of minder bij de andere groepen).

De verdeling mannen en vrouwen en naar leeftijd komt vrijwel overeen met die in de populatie. Dat geldt ook voor de mate waarin directeuren aan het onderzoek hebben meegedaan. Dat betekent dat de groep respondenten wat betreft deze achtergrondkenmerken een goede afspiegeling vormt van alle onderwijzend personeel in het primair onderwijs.

3.3 Resultaten

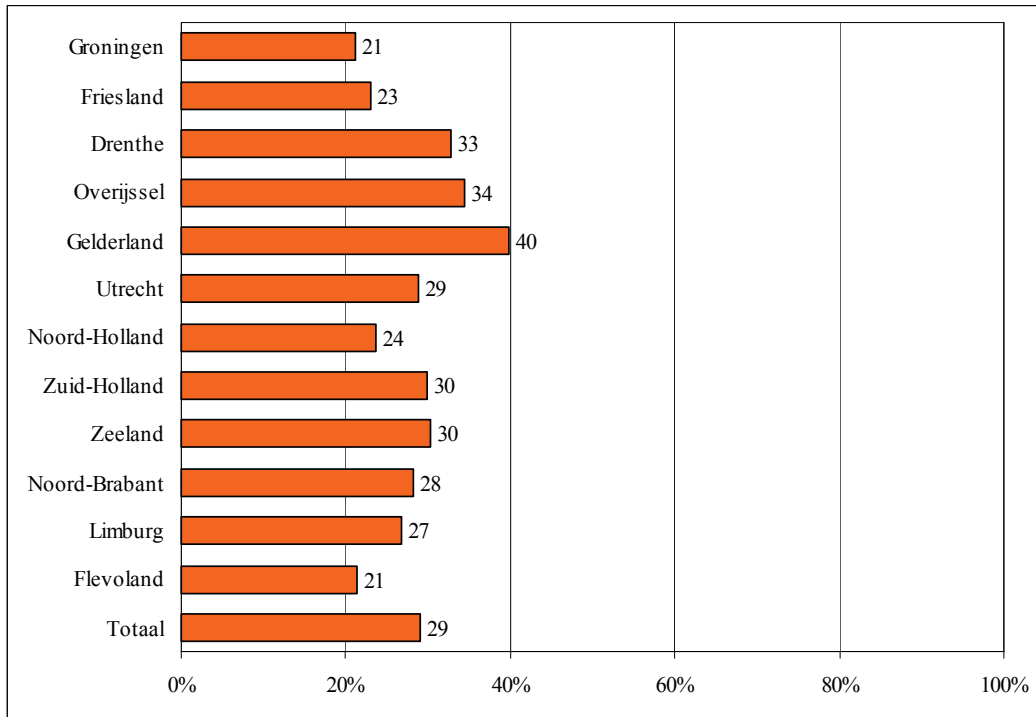
3.3.1 Bekendheid met doorstroommogelijkheden

De mogelijkheid om als leraar via de weg van de zij-instroom in het beroep te gaan werken in het voortgezet onderwijs waarbij de betreffende vo-school subsidie krijgt, is bij 29 procent van de leraren bekend. De directieleden in de onderzoeksgroep blijken beduidend beter op de hoogte te zijn van de doorstroommogelijkheden. Ruim de helft van hen geeft aan hiervan gehoord te hebben (56 %).

Leraren in het speciaal onderwijs hebben er iets vaker van gehoord dan hun collega's in het basisonderwijs (28% tegen 34%) en dat geldt ook voor de mannen (33% tegen 28% vrouwen) (zie tabel B1 in de bijlage).

Uitgesplitst naar provincie hebben de leraren in Gelderland (40%) het vaakst van deze mogelijkheid gehoord gevolgd door die in Drenthe (33%) en Overijssel (34%). Van de leraren in Flevoland, Friesland en Groningen heeft maar één op de vijf ervan gehoord.

Figuur 3.1 – Percentage leraren dat heeft gehoord van de mogelijkheid om als zij-instromer in het voortgezet onderwijs te gaan werken, naar provincie

Leraren hebben vooral via de diverse media gehoord over de doorstroommogelijkheden naar het voortgezet onderwijs (74%). Schoolleiding, schoolbestuur en voorlichtingsbijeenkomsten zijn voor leraren beduidend minder belangrijke informatiebronnen (zie tabel 3.2). Voor de directeuren zijn de media ook de belangrijkste informatiebronnen.

Tabel 3.2 – Informatiebronnen over doorstroom naar het voortgezet onderwijs

Informatiebronnen	leraren	directeuren
media (krant, vakblad, radio, tv, internet, etc.)	74%	72%
collega	6%	0%
opleiding	6%	2%
schoolleiding/bestuur	9%	8%
vrienden/kennissen	3%	3%
bestuur	4%	8%
voorlichtingsbijeenkomst(en)	4%	0%
anders	5%	9%

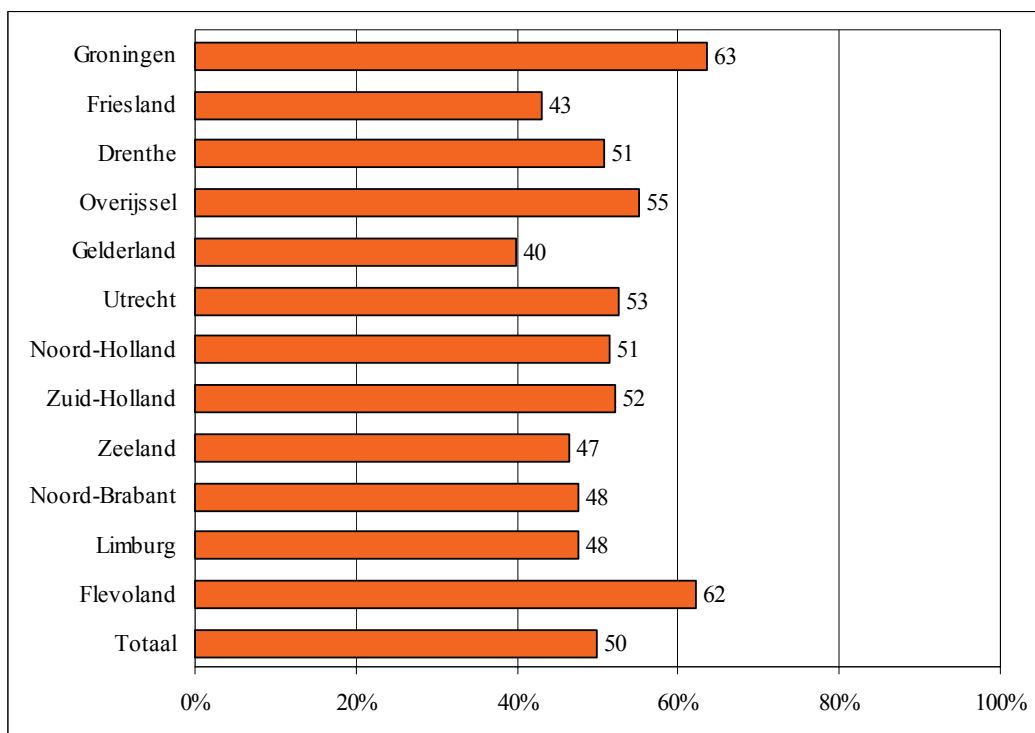
3.3.2 Overwogen in het voortgezet onderwijs te gaan werken

De helft van alle leraren geeft aan wel eens gedacht te hebben over werken in het voortgezet onderwijs. Bij de directeuren die aan het onderzoek hebben meegedaan, geldt dit voor 43 procent.

Leraren in de bovenbouw overwegen deze overstap vaker (61%) dan leraren in de onderbouw (34%) (zie tabel B2). Als het percentage leerlingen uit achterstandssituaties vijftig procent of hoger is, is men meer geneigd aan een overstap naar het voortgezet onderwijs te denken (57% tegenover 49%). Bij mannen komt die gedachte vaker (64%) op dan bij de vrouwen (47%).

Daarnaast zijn er ook tussen de provincies grote verschillen. In Groningen en Flevoland heeft ruim 60 procent van de leraren aan zo'n overstap gedacht (zie figuur 3.2). In andere provincies ligt dit duidelijk lager. Dat geldt vooral in Gelderland en Friesland met respectievelijk 40 en 43 procent

Figuur 3.2 – Percentage leraren dat heeft overwogen in het voortgezet onderwijs te gaan werken, naar provincie

De leraren is ook gevraagd naar de voorwaarden waaronder men een overstap naar het voortgezet onderwijs zou willen maken. Daarbij worden voorwaarden aangegeven die te maken hebben met het salaris (beter salaris, mogelijkheid tot scholing met behoud van salaris), de zekerheid (terugkeergarantie, vaste aanstelling, behoud van het aantal dienstjaren, behoud van taakomvang), de werkomstandigheden (niet meer en liefst minder werkdruk) en de scholing (leertijd is werktijd, gratis omscholing, niet al te lange bijscholing en een goede begeleiding).

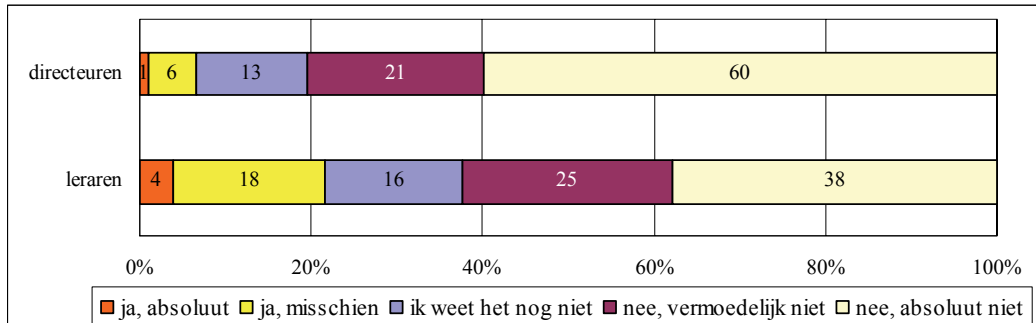
Er worden in dit verband ook redenen gegeven waarom men een dergelijke overstap zou willen maken. Soms zijn het negatieve redenen (geen uitdaging meer in het baot, geen doorstroommogelijkheden, moeilijk werk te krijgen in het po). Vaker echter spelen positieve overwegingen een rol. Voor een deel hebben ze te maken met de kinderen (leeftijd spreekt aan, afwisselende groepen), deels met inhoudelijke zaken (leerstof uitdagender, leuk te specialiseren in een of twee vakken) of met de arbeidsomstandigheden (flexibeler werken, meer salaris voor minder uren).

3.3.3 Overstappen binnen het kader van het amendement-De Vries

Na uitleg van de maatregel in het kader van het amendement-De Vries waarbij werd aangegeven wat het vermoedelijk zou betekenen aan inschaling, studiebelasting, aanstelling, is de vraag voorgelegd of de leraren en directeuren binnen een dergelijke regeling het komend schooljaar de overstap zouden willen maken.

De belangstelling is duidelijk kleiner dan bij de vraag of ze er wel eens over gedacht hebben. Van de directeuren is maar 1 procent resoluut in zijn mening volgend schooljaar de overstap te willen maken en 6 procent geeft aan dat misschien te willen. Bij de leraren wil 4 procent volgend schooljaar zeker en 18 procent misschien overstappen (zie figuur 3.3).

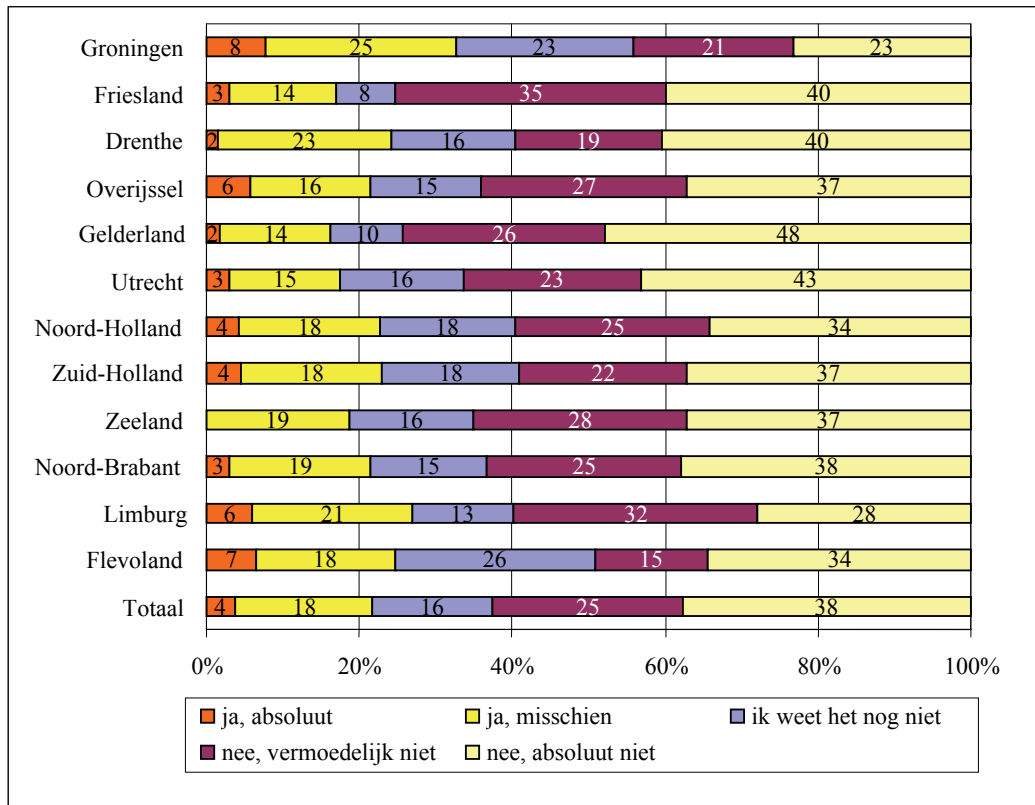
Figuur 3.3 – Bereidheid komend schooljaar binnen amendement-De Vries over te stappen naar het voortgezet onderwijs, naar functie

De bereidheid om over te stappen verschilt afhankelijk van kenmerken van de leraar en afhankelijk van de werkomgeving. Mannen zijn iets meer geneigd om over te stappen dan vrouwen, fulltimers iets meer dan parttimers, leraren in het speciaal onderwijs meer dan in het basisonderwijs. Bij leraren in de bovenbouw en op scholen met relatief veel achterstandsleerlingen is de bereidheid ook groter (zie tabel B3). Leeftijd speelt afgezien van de 60-plussers die niet willen doorstromen, niet of nauwelijks een rol.

Ook maakt het uit in welke provincie de leraren wonen. Leraren in Groningen en Limburg zijn relatief vaak bereid om (eventueel) door te stromen naar het voortgezet onderwijs. In Gelderland en Friesland geven leraren juist vaker aan (vermoedelijk) niet over te zullen stappen (zie figuur 3.4).

Figuur 3.4 – Bereidheid komend schooljaar binnen amendement-De Vries over te stappen naar het voortgezet onderwijs, naar provincie

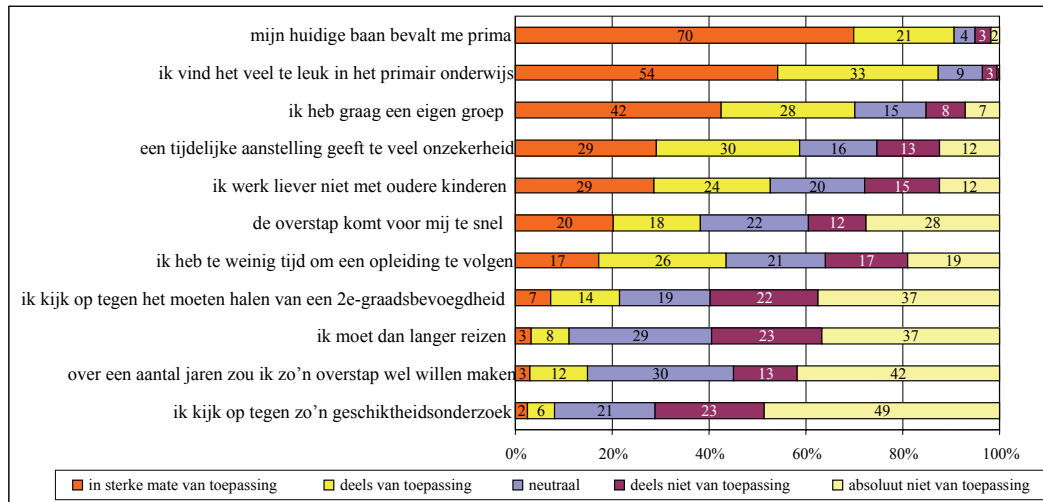

3.3.4 Redenen om *niet* in het voortgezet onderwijs te gaan werken

Een ruime meerderheid van de ondervraagden wil, zo is inmiddels gebleken, volgend schooljaar (vermoedelijk) niet in het voortgezet onderwijs gaan werken. Waarom niet? De belangrijkste reden om dit niet te doen zijn positieve ervaringen met het werken in het primair onderwijs (zie figuur 3.5). De meeste leraren geven aan dat de huidige baan prima bevalt (70%) en dat ze het veel te leuk vinden in het primair onderwijs (54%). Ook het werken met een eigen groep is een belangrijke overweging (43%).

Daarnaast zien veel leraren op tegen de overstap, mede samenhangend met de maatregel als zodanig. Het gaat dan vooral om het feit dat een tijdelijke aanstelling te veel onzekerheid geeft (29%) en dat ze te weinig tijd hebben om een opleiding te volgen. Voor een op de vijf leraren die komend jaar niet over willen komt de overstap ook te snel, maar een groot deel wil zo'n overstap ook over een aantal jaren niet maken.

Figuur 3.5 – Redenen om volgend jaar niet in het vo te gaan werken

Eventueel verder moeten reizen, het moeten halen van een 2^e-graadsbevoegdheid of het te doorlopen geschiktheidsonderzoek zijn maar voor een kleine groep redenen om volgend jaar niet over te stappen naar het voortgezet onderwijs.

Een deel van de overwegingen om niet naar het voortgezet onderwijs over te stappen hangt samen met kenmerken van de leraren of van hun school (zie tabel B4).

Voorals vrouwen en jongeren zijn zo positief over het werken in het primair onderwijs, dat zij niet willen overstappen. Ook leraren in de onderbouw en op scholen met weinig achterstandsleerlingen zijn tevreden met hun huidige werkomgeving.

Ouderen hebben wat vaker moeite met het moeten doorlopen van het geschiktheidsonderzoek en kijken meer op tegen het halen van een 2^e-graadsbevoegdheid. Een deel van hen wil daarnaast niet overstappen vanwege de voor de handliggende reden dat ze op afzienbare termijn met (pre)pensioen gaan of zich te oud voelen om nu nog door te stromen.

Ook het niet willen werken met oudere kinderen wordt door velen nader toegelicht. De beeldvorming van deze groep leerlingen is lang niet altijd even positief, zo blijkt. De 'eigen' groep kinderen wordt in het algemeen veel positiever beoordeeld. Men vindt het leuk om jonge kinderen wat te leren. Bovendien maakt de afwisseling in vakken het werk zo boeiend.

Een aantal wil de overstap niet maken omdat ze zelf als zij-instromer in het primair onderwijs zijn ingestroomd en daaraan hun handen vol hebben. Anderen zijn bezig met het volgen van een cursus of opleiding bijvoorbeeld voor interne begeleider,

remedial teacher, speciaal onderwijs of schoolleider. Een door jongeren gemaakte opmerking is dat ze nog niet zo lang van de pabo zijn en eerst nog meer ervaring in het primair onderwijs willen opdoen. De huidige werkplek heeft voor hen nog voldoende uitdaging.

In een aantal gevallen geven persoonlijke omstandigheden de doorslag (bijvoorbeeld zwangerschap, jong gezin of zorg voor hulpbehoevende ouders).

Over de regeling zelf worden enkele kritische opmerkingen gemaakt. Zo merkt een leraar op “dat een po-lesgever beter is toegerust voor lesgevende taken dan een vo-docent. De lerarenopleiding is een opleiding die ver van de praktijk staat. Dus bijscholing vind ik een vernedering. Dat geldt ook voor een tijdelijke aanstelling”.

Een ander zegt dat “als de overheid wil dat ik overstap, dan stelt zij de faciliteiten in tijd maar ter beschikking. Voor 10 à 15 uur per week in eigen tijd pas ik. Veel ambtenaren krijgen onder normale werktijd de mogelijkheid zich bij te scholen. Waarom moet het onderwijs dit weer in eigen tijd doen?”. Een paar leraren zijn bang voor leegloop van personeel in het primair onderwijs en het weghalen van veel kwaliteit. Het is het ene gat met het andere stoppen, aldus een leraar.

3.3.5 Redenen om in het voortgezet onderwijs te gaan werken

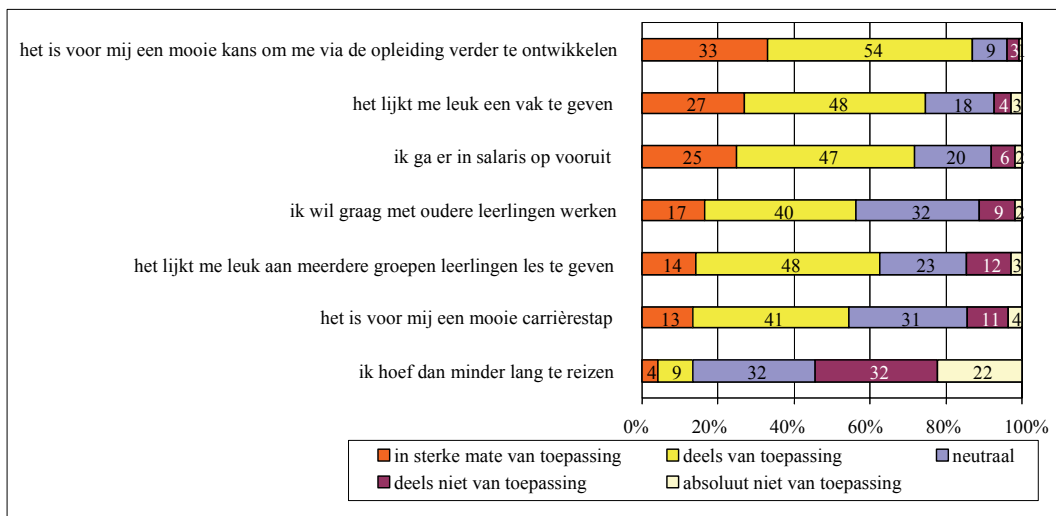
Hoe zit het nu bij degenen die aangeven volgend schooljaar zeker of misschien onder de maatregel in het kader van het amendement-De Vries in het voortgezet onderwijs te gaan werken?

De belangrijkste reden voor leraren om als zij-instromer door te stromen is dat het als een mooie kans wordt gezien om zich via een opleiding verder te ontwikkelen. Dat geldt voor eenderde van de doorstromers in zeer sterke mate en voor meer dan de helft in iets mindere mate (zie figuur 3.6).

Het mogen geven van een vak wordt ook als aantrekkelijk ervaren. Een hoger salaris wordt niet versmaad en komt op de derde plaats. Het werken met oudere leerlingen en het lesgeven aan meerdere groepen zijn ook redenen om in het vo te gaan werken. De doorstroming wordt door meer dan de helft van de respondenten in meer of mindere mate als een mooie carrièrestap gezien.

Figuur 3.6 – Redenen om volgend jaar in het vo te gaan werken

De behoefte om met oudere kinderen te werken speelt voor leraren in de bovenbouw een belangrijkere rol dan voor leraren in de onderbouw (21% tegen 10%). Het betere salarisperspectief lonkt met name degenen die minder dan 10 jaar werkervaring hebben (28% tegen ten hoogste 20% van de anderen) (zie tabel B5).

De toelichtingen op de keuze om over te stappen sluiten aan bij de eerder vermelde opmerkingen als reden om over te stappen naar het vo.

Veel leraren zijn van mening dat als je een groot aantal jaren hetzelfde hebt gedaan juist nieuwe uitdagingen nodig zijn om plezier in het onderwijswerk te houden. Of zoals een leraar het verwoordt: “Als leraren niet aan het leren (kunnen) blijven, nemen ze innerlijk ontslag. Doorleren maakt het beroep aantrekkelijk”.

Anderen geven aan toe te zijn aan een andere werkomgeving. Op kleine scholen heerst, zo stellen ze, een benauwde cultuur. Ook klagen ze over het betuttelende karakter van het basisonderwijs. Op kerstvieringen en sinterklaas is men uitgekeken. Een groter team lijkt een goed vooruitzicht, men hoopt aansluiting te vinden bij gelijkgestemde, ruimerdenkende collega’s.

Ook praktische overwegingen spelen een rol. Zo geeft iemand aan dat voortgezet onderwijs beter te combineren is met eigen kinderen, en het beter mogelijk is parttime te werken. Bovendien zijn lesroosters flexibeler.

Een aantal leraren klaagt over de grote werkdruk in het basisonderwijs vooral op scholen met veel achterstandsl leerlingen. In het voortgezet onderwijs zou de werkdruk lager zijn, zo stellen/verwachten ze. Met name door het geven van één of een paar vakken wordt het allemaal overzichtelijker, waardoor er minder werkdruk is en meer

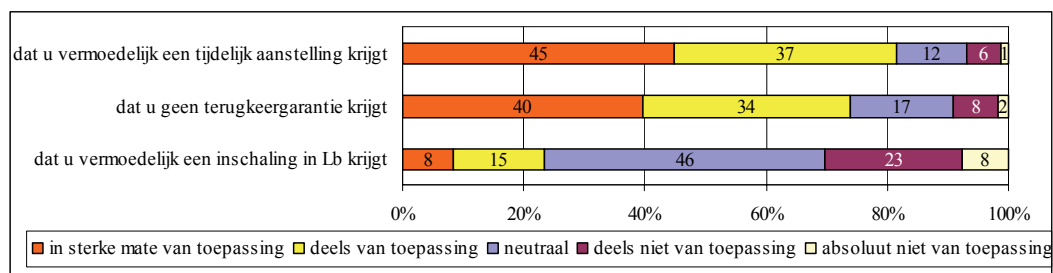
mogelijkheden om te specialiseren. Aantrekkelijk daarbij is dat je op een wat hoger inhoudelijk niveau les kunt geven, aldus deze leraren.

Het feit dat er amper mogelijkheden zijn om door te groeien in het primair onderwijs, niet qua carrière en niet qua arbeidsvoorwaarden, is ook een reden om de overstap te maken. Van baan veranderen in het vo is moeilijk. In het voortgezet onderwijs zit je niet vast aan alleen lessen verzorgen, maar kun je ook andere taken uitvoeren, zo stellen ze.

Belemmerende factoren

De bereidheid om als zij-instromer in te stromen wordt duidelijk verminderd door het feit dat ze vermoedelijk een tijdelijke aanstelling krijgen. Bijna de helft van degenen die zeggen (misschien) over te willen stappen, geeft aan dat dat een sterk negatief effect heeft op de beslissing, ouderen in sterkere mate dan jongeren. Dat geldt ook voor het gegeven dat ze geen terugkeergarantie krijgen, iets waar ouderen meer aan hechten dan jongeren. Zo'n 40 procent blijkt dat wel van belang te vinden. Een inschaling in schaal Lb⁴ is voor de meesten geen probleem (zie figuur 3.7 en tabel B6).

Figuur 3.7 – Redenen om niet over te stappen naar het vo, in procenten van degenen die niet over willen stappen

3.3.6 Doorstromen naar het voortgezet onderwijs

Welke schoolsoort?

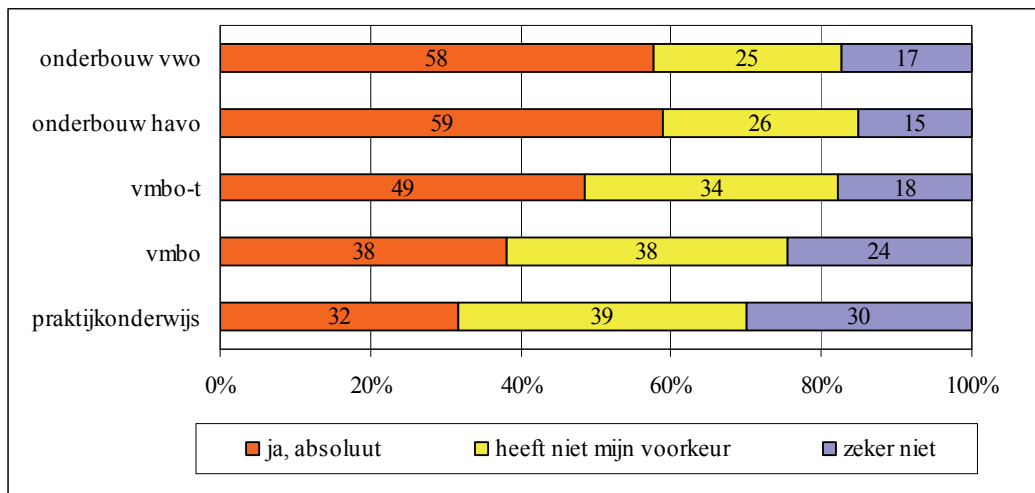
In principe kan de instroom als zij-instromer in elk van de schoolsoorten, met als beperking voor de havo en het vwo de onderbouw.

De leraren die aangeven (misschien) te willen doorstromen hebben in meerderheid (bijna 60%) een voorkeur voor de onderbouw van havo en vwo. Bijna de helft heeft

4 Voor leraren gelden de salarisschalen La, Lb, Lc en Ld. De schaal is afhankelijk van de functie-waardering. In het primair onderwijs zitten de meesten in La en in het voortgezet onderwijs in Lb.

een voorkeur voor het lesgeven in het vmbo-t. De voorkeur voor de rest van het vmbo en het praktijkonderwijs is iets kleiner (respectievelijk 38% en 32%) (zie figuur 3.8).

Figuur 3.8 – Voorkeur voor schoolsoort in het voortgezet onderwijs, in procenten van degenen die (misschien) overstappen

De bereidheid om in het praktijkonderwijs of in het vmbo te gaan werken is relatief het grootst bij leraren die nu in het speciaal onderwijs werken. Meer dan de helft van hen geeft aan wel naar deze schoolsoorten door te willen stromen. Voor leraren uit het basisonderwijs geldt dit voor respectievelijk 29 procent (praktijkonderwijs) en 36 procent (vmbo). Tegelijkertijd willen leraren in het speciaal onderwijs het minst graag overstappen naar het havo en vwo. Ruim een kwart geeft aan zelfs liever niet in deze schoolsoorten te gaan werken.

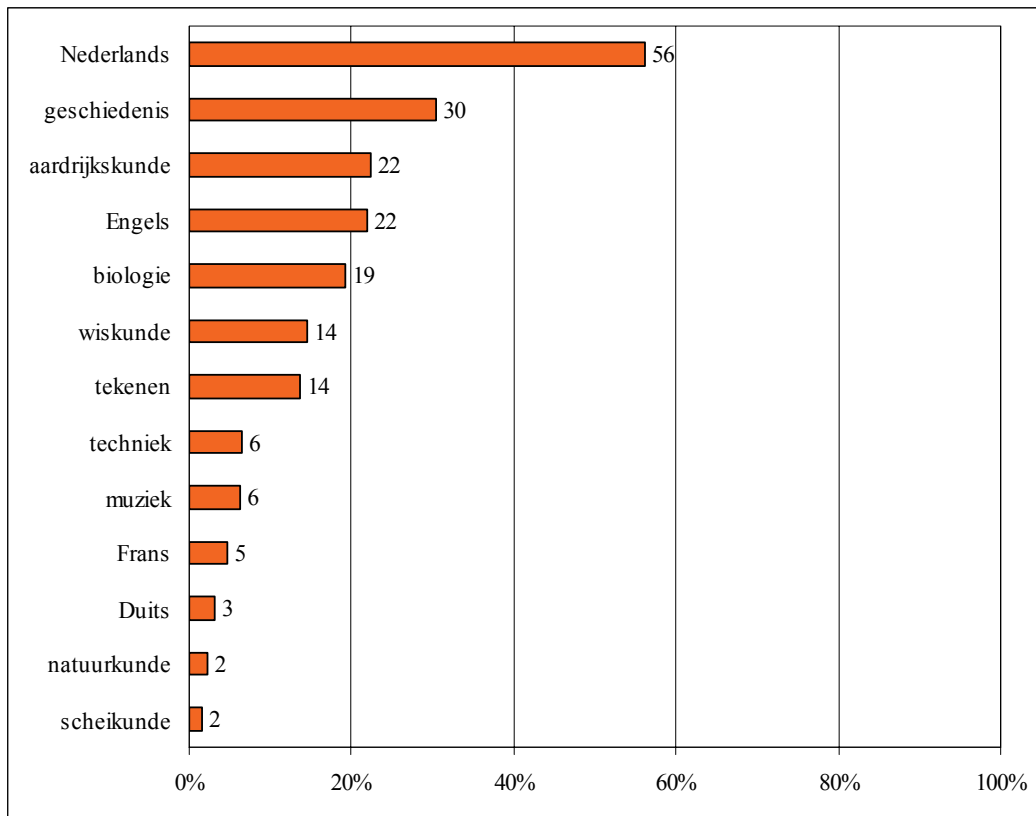
Of leraren nu in onderbouw of bovenbouw werkzaam zijn, blijkt ook een rol te spelen. Bovenbouwers hebben meer voorkeur voor vmbo-t, havo en vwo (zie tabel B7 en B8).

Welk vak in het voortgezet onderwijs?

Gevraagd naar welke vakken ze bij voorkeur zouden willen geven, waarbij maximaal drie vakken aangegeven konden worden, komt Nederlands als het meest geliefde vak naar voren. Meer dan de helft spreekt zijn voorkeur daarvoor uit. Op afstand volgen geschiedenis, aardrijkskunde, Engels en biologie. Voor natuurkunde en scheikunde en voor Frans en Duits is weinig belangstelling.

Naast de in de vragenlijst aangeboden vakken, worden in geringe mate nog genoemd handvaardigheid, textiele werkvormen, drama, maatschappijleer, het begeleiden van leerlingen en remedial teaching (zie figuur 3.9).

Figuur 3.9 – Voorkeur voor vak in het voortgezet onderwijs, in procenten van degenen die (misschien) overstappen

Rol samenstelling leerlingenpopulatie

Doel van het amendement-De Vries is om met name LPA scholen te ondersteunen in het aantrekken van voldoende personeel. Aan de leraren die aangeven (misschien) volgend schooljaar de overstap te willen maken is gevraagd in hoeverre de samenstelling van de leerlingenpopulatie bij die overstap een rol speelt.

Voor bijna 60 procent van de leraren die (eventueel) over willen stappen, speelt de leerlingenpopulatie geen enkele rol in de beslissing, maar bij meer dan 30 procent wel. Die laatste groep wil eigenlijk alleen naar een school met niet al te veel achterstandsleerlingen. De overige leraren lijkt een school met relatief veel achterstandsleerlingen juist aantrekkelijk.

Dat laatste blijkt dat met name te gelden voor leraren die nu in het speciaal onderwijs werken (33%) en degenen die nu op een school werken met tenminste 50 procent achterstandsleerlingen (24%). In de provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht is deze groep ook iets groter dan in de andere provincies.

3.3.7 Randvoorwaarden

De aanstellingsomvang na overstap

Meer dan de helft van de leraren die belangstelling hebben om over te stappen naar het voortgezet onderwijs, wil eenzelfde aanstellingsomvang als ze in het primair onderwijs hebben (zie tabel 3.3). Ruim een op de zes zou een uitbreiding willen. Een kwart zou iets minder willen werken. In het algemeen is dat dan 0,1 of 0,2 fte minder.

Tabel 3.3 – Meer of minder werken na de overstap

Aanstellingsomvang	minder werken	gelijke omvang	meer werken
tot 0,4 fte	3%	10%	87%
0,4-0,5 fte	8%	51%	41%
0,5-0,6 fte	30%	43%	26%
0,6-0,7 fte	26%	50%	24%
0,7-0,8 fte	44%	39%	17%
0,8-0,9 fte	50%	37%	14%
0,9-1,0 fte	31%	28%	41%
1,0 fte	21%	79%	0%
Totaal	26%	57%	17%

De scholingstijd

Naar verwachting moeten kandidaten 10 à 15 uur per week in eigen tijd aan hun studie gaan besteden. Voor de helft van de mensen is dat geen probleem, zo blijkt. De meeste anderen brengt dit idee tot aarzelen om over te stappen. Grote verschillen in samenhang met achtergrondkenmerken worden niet gevonden.

Bereid langer te reizen

Een andere school kan een langere reistijd betekenen. Ruim een derde van de leraren die zouden willen doorstromen, wil in ieder geval niet verder reizen dan dat ze nu doen. De rest is bereid om een kwartier tot een half uur langer onderweg te zijn.

3.3.8 Samenvatting en conclusie

Van de leraren in het primair onderwijs weet 29 procent dat het in principe mogelijk is in het voortgezet onderwijs te gaan werken als zij-instromer in het beroep waarbij de betreffende vo-school subsidie krijgt. Van de directeuren in het primair onderwijs kennen bijna drie op de vijf deze mogelijkheid. Zo blijkt uit een onderzoek onder bijna 1.800 leraren en 100 directeuren in het primair onderwijs. De belangrijkste informatiebron daarvoor zijn de media. Schoolleiding, schoolbestuur en voorlichtingsbijeenkomsten zijn beduidend minder belangrijk.

De helft van de leraren heeft wel eens de gedachte gehad in het voortgezet onderwijs te gaan werken, en van de directeuren is dat ruim 40 procent. Aantrekkelijk lijkt het hen onder andere dat ze een beter salaris krijgen, dat de leerstof interessanter is, dat het leuk is een of twee vakken te geven. Bovendien spreekt de leeftijd van de kinderen hen aan. Uit de opmerkingen die ze maken valt af te leiden dat ze echter niet zonder meer willen overstappen. De meesten willen dat hun rechtspositie niet aangeast wordt. Dat blijkt uit het feit dat ze wel meteen een vaste aanstelling willen en het aantal dienstjaren willen behouden in verband met de ontslagvolgorde. Mocht het ze niet bevallen dan moeten ze de mogelijkheid hebben om terug te keren op hun oude werkplek. Over dit soort zaken hebben de meesten opmerkingen gemaakt.

Na uitleg over de regeling in het kader van het amendement-De Vries, is de leraren en directeuren gevraagd of ze bereid zouden zijn het komend schooljaar de overstap naar het voortgezet onderwijs te maken. Niet verbazingwekkend blijkt de groep die bereid is daadwerkelijk over te stappen aanzienlijk kleiner dan de groep die er wel eens over gedacht heeft het te doen. Van de leraren geeft 4 procent aan zeker een overstap te willen maken en 18 procent misschien. Bij de directeuren is dat respectievelijk 1 en 6 procent.

Tussen provincies zijn er wel wat verschillen in de bereidheid over te stappen. In Groningen en Limburg is die bereidheid relatief groot, en in Friesland, en Gelderland juist relatief klein.

De belangrijkste reden om de overstap niet te maken is dat de huidige baan prima bevalt, het in het primair onderwijs leuk is om te werken, met name ook met een eigen groep. Bijna 30 procent is van mening dat een tijdelijke aanstelling te veel onzekerheid geeft en voert dat aan als een belangrijke reden om niet over te stappen.

Degenen die (misschien) wel de overstap willen maken vinden het vooral een mooie kans om zich verder te ontwikkelen en daarnaast vinden ze het leuk om een vak te geven, om met oudere leerlingen te werken en met verschillende groepen. Als bijkomend voordeel wordt het hogere salaris gezien.

Het vooruitzicht vermoedelijk een tijdelijke aanstelling te krijgen en geen terugkeergarantie te hebben zijn factoren die de bereidheid om over te stappen duidelijk ver-

minderen. Voor ruim 40 procent van degenen die (misschien) over willen stappen, zijn dat redenen om het uiteindelijk niet te doen.

Degenen die in het voortgezet onderwijs willen werken hebben in meerderheid een voorkeur voor de onderbouw van havo en vwo (bijna 60%) gevolgd door het vmbo-t (49%). Voor de rest van het vmbo en het praktijkonderwijs spreekt een derde een voorkeur uit.

Nederlands is duidelijk het meest favoriete vak (56%), op afstand gevolgd door geschiedenis (30%), aardrijkskunde (22%), Engels (22%) en biologie (19%). Voor vakken als natuur- en scheikunde en voor Duits en Frans is de belangstelling gering. Het idee achter het amendement-De Vries om vo-scholen in lpa-gebieden met voorrang de mogelijkheid te bieden van de maatregel gebruik te maken, levert bij de meeste leraren die willen overstappen geen probleem op. Voor bijna 60 procent van hen speelt de leerlingenpopulatie geen rol, bijna 10 procent vindt een school met relatief veel achterstandsleerlingen juist aantrekkelijk.

Bijna 60 procent van degenen die (misschien) willen overstappen wil in het voortgezet onderwijs een gelijke betrekkingssomvang als in het primair onderwijs. Bijna een op de vijf wil een uitbreiding. De meesten hebben overigens een aanstelling van tenminste 0,8 fte. De omvang van de eigen tijdsinvestering voor studie is voor de helft geen probleem. De meesten zijn bereid een kwartier tot een half uur langer onderweg te zijn van thuis naar school vice versa.

Het geheel overziend blijken er voldoende belangstellenden te zijn om de overstap naar het voortgezet onderwijs in het kader van amendement-De Vries te maken. Als 4 procent in principe bereid is, gaat het om in totaal ruim 5.000 belangstellenden. Naar schatting haakt de helft af op een tijdelijke aanstelling en het ontbreken van een terugkeergarantie. Er resteert dan een aantal van circa 2.500. Een voldoende aantal om de 200 plaatsen te vullen die binnen de maatregel in het kader van het amendement-De Vries beschikbaar zijn. Belangrijk is echter bij de selectie rekening te houden met voorkeuren voor schoolsoort, het te geven vak en de leerlingenpopulatie. Dat zou er toe kunnen leiden dat niet elke leraar die wil overstappen als zij-instromer aan de slag kan op de school bij hem of haar in de buurt, omdat daar geen vacature is op de gewenste schoolsoort, vak of populatieleerlingen.

4 Onderzoek onder scholen en besturen primair onderwijs

4.1 Onderzoeksvragen scholen en besturen primair onderwijs

De vraagstelling aan po-scholen en -schoolbesturen richtte zich op het inventariseren van het aantal geïnteresseerde leraren en de bereidheid van de school/ het schoolbestuur aan de doorstroom naar het voortgezet onderwijs medewerking te verlenen.

Vragen voor scholen en schoolbesturen in het primair onderwijs:

- Zijn er leraren binnen uw bestuur/ uw school die in aanmerking willen komen voor een baan in het voortgezet onderwijs?
- Welke kansen en/ of bezwaren ziet u om een leraar van uw school door te laten stromen naar het voortgezet onderwijs?
- Bent u bereid bekendheid te geven aan de mogelijkheid volgende schooljaar door te stromen naar het voortgezet onderwijs?
- Bent u bereid te stimuleren dat leraren van uw school/bestuur komend schooljaar doorstromen naar het voortgezet onderwijs?
- Bent u bereid een terugkeergarantie te geven?

4.2 Opzet, respons en ophoging

Om erachter te komen hoe besturen en directeuren van scholen uit het primair onderwijs denken over de maatregelen omtrent het amendement-De Vries zijn telefonische enquêtes afgenomen.

Voor dit onderzoek zijn alleen scholen en besturen benaderd uit de regio's die niet in het eerder gehouden onderzoek rond de motie-Dittrich waren meegenomen.

In de eerste weken van april zijn de scholen en besturen in deze geselecteerde gebieden gebeld. In de tabellen 4.1 en 4.2 vindt u een overzicht van de populatie en de respons voor de scholen en besturen in het po.

Tabel 4.1 – Populatie en respons po-scholen naar regio

	populatie		contact mee gehad		meegedaan		respons %	
	bao	sbao	bao	sbao	bao	sbao	bao	sbao
Almere	72	4	44	2	29	2	66%	100%
Amsterdam	199	37	104	24	73	14	70%	58%
Flevoland	115	8	63	7	60	7	95%	100%
IJssel/Veluwe	414	31	87	18	72	13	83%	72%
Midden- en West-Brabant	383	34	83	23	75	20	90%	87%
Noord-Holland Noord	290	19	85	18	71	15	84%	83%
Rijnmond	401	38	87	23	73	21	84%	91%
Rotterdam	176	36	86	18	72	17	84%	94%
Utrecht stad	82	13	55	8	46	7	84%	88%
Zuidelijk Noord-Holland	363	37	86	22	72	20	84%	91%
Zuidoost-Brabant	272	25	82	15	71	14	87%	93%
Totaal	2.767	282	862	178	714	150	83%	84%

Tabel 4.2 – Populatie en respons po-besturen naar regio

	populatie	contact mee gehad	meegedaan	respons %
Almere	7	4	3	75%
Amsterdam	74	16	13	81%
Flevoland	25	13	9	69%
IJssel/Veluwe	117	59	44	75%
Midden- en West-Brabant	103	49	33	67%
Noord-Holland Noord	54	21	13	62%
Rijnmond	141	44	31	70%
Rotterdam	35	11	9	82%
Utrecht stad	17	10	8	80%
Zuidelijk Noord-Holland	72	33	25	76%
Zuidoost-Brabant	53	23	16	70%
Totaal	698	283	204	72%

Met bijna een derde van alle basisscholen, ruim de helft van de sbao-scholen en bijna de helft van de besturen is contact geweest. Door foutieve telefoonnummers, het in bespreking zijn van directeuren of het herhaaldelijk niet opnemen van de telefoon, ligt het daadwerkelijk aantal scholen en besturen dat gebeld is hoger.

Naast de hierboven vermelde 204 besturen zijn ook nog 16 besturen die zowel po- als vo scholen onder hun beheer hebben. Aan deze besturen zijn voornamelijk vragen in hun rol als vo-bestuur gesteld, en een beperkt aantal in die van po-bestuur. Waar dat van belang is worden de resultaten daarvan hieronder vermeld.

Het responspercentage is berekend door het aantal deelnemers aan het onderzoek te delen door het aantal mensen met wie daadwerkelijk contact is geweest.

In de analyses worden de scholen voor basisonderwijs en speciaal onderwijs samen-gevoegd. Daarbij is rekening gehouden met de relatieve oververtegenwoordiging van het speciaal onderwijs.

Bij de analyses is gekeken naar de relatie tussen school/bestuurskenmerken en de opvattingen. Geen van deze kenmerken bleek een significante samenhang te hebben. Om die reden zijn alleen naar regio uitsplitsingen gemaakt.

Ophoging

In het onderzoek is aan de schooldirecteuren en besturen gevraagd schattingen in aantallen doorstromers te geven. Deze schattingen betreffen uiteraard maar een deel van alle scholen en besturen in de regio aangezien niet alle scholen en besturen bij het onderzoek zijn betrokken. Om toch een uitspraak te kunnen doen over het totale aantal doorstromers als alle scholen en besturen zouden hebben meegedaan, moet het aantal dat gevonden wordt bij de deelnemende scholen en besturen worden gecorrigeerd met een ophoogfactor. Deze factor wordt berekend met behulp van de volgende formule:

$$\frac{\text{aantal leraren in populatie in de regio}}{\text{aantal leraren in responsgroep in de regio}} = \text{ophoogfactor}$$

Dit resulteert in de ophoogfactoren zoals vermeld in tabel 4.3.

Tabel 4.3 – Ophoogfactoren scholen en besturen voor po

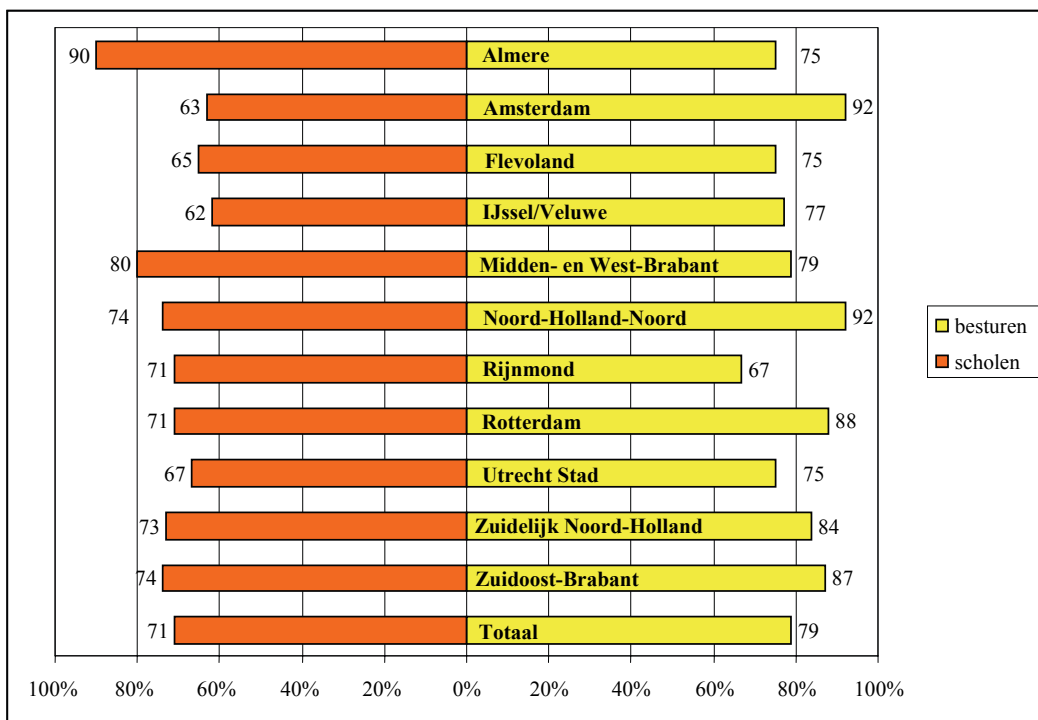
	bao-scholen	sbao-scholen	besturen
Almere	2,7	2,2	2,3
Amsterdam	2,7	4,5	2,6
Flevoland	2,0	1,1	3,4
IJssel/Veluwe	5,9	2,1	2,3
Midden- en West-Brabant	5,4	1,7	2,8
Noord-Holland Noord	4,3	1,3	2,4
Rijnmond	5,6	1,5	2,4
Rotterdam	2,3	2,1	1,8
Utrecht stad	1,8	2,1	2,4
Zuidelijk Noord-Holland	5,0	2,1	2,0
Zuidoost-Brabant	3,8	1,7	2,1
Totaal	3,8	1,9	2,3

4.3 Resultaten

4.3.1 Belang van doorstroom

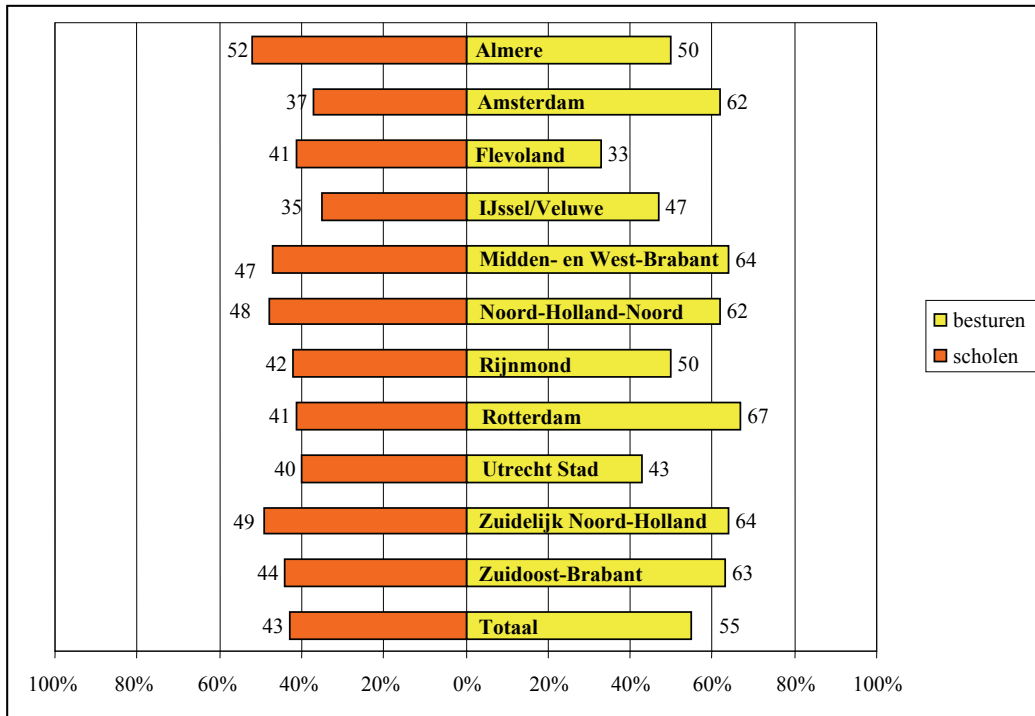
Iets meer dan 70 procent van de po-directeuren en bijna 80 procent van de po-besturen vindt het in het algemeen een goede zaak dat leraren uit het primair onderwijs als zij-instromer in het vo aan de slag kunnen (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1 – Percentage po-scholen en -besturen dat de doorstroom van po-leraren naar het vo een goede zaak vindt (% (zeer) goed)

Gevraagd naar de houding ten opzicht van de feitelijke doorstroom vanuit de eigen school/scholen, is men duidelijk minder positief. Dan is nog maar 43 procent van de directeuren en ruim de helft van de po-besturen positief over de maatregelen volgens uit het amendement-De Vries.

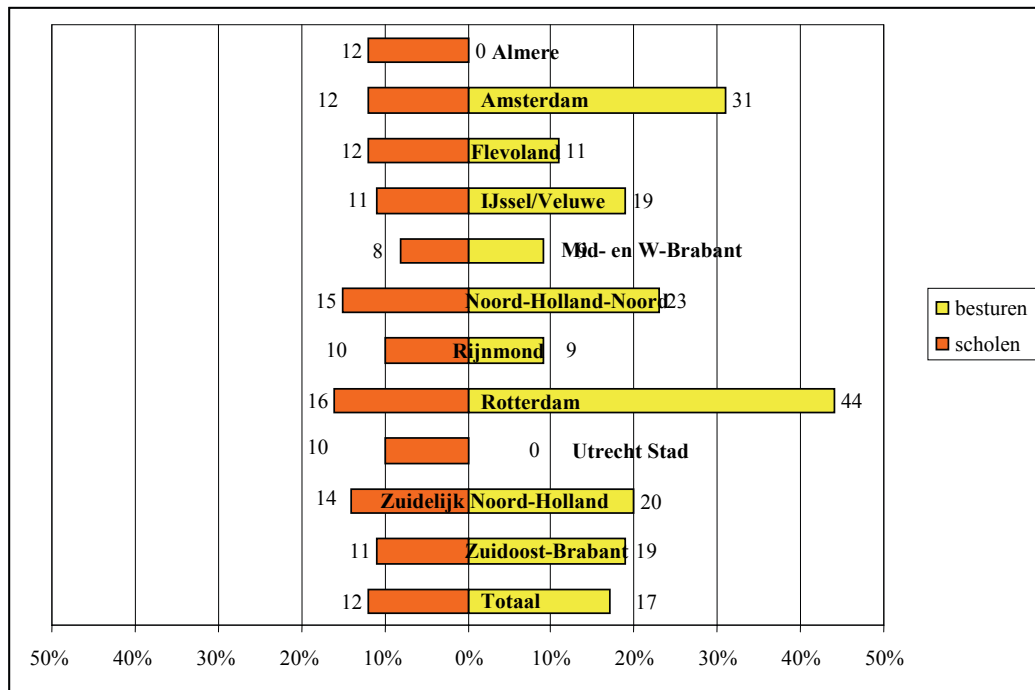
Figuur 4.2 – Doorstroom voor eigen scholen /school een goede of slechte zaak (% (zeer goed)

4.3.2 Verwachte belangstelling voor doorstroom

Van de schooldirecteuren schat zeven procent in dat er onder de eigen personeelsleden animo bestaat voor de doorstroomregeling (zie figuur 4.3). Bij de po-besturen denkt 9 procent dat. Het aandeel respondenten dat stelt het niet te weten buiten beschouwing latend, is het 8 procent van de scholen en 11 procent van de besturen). Binnen de besturen met po- en vo-scholen denkt een kwart dergelijke leraren te hebben.

Figuur 4.3 – Aanwezigheid leraren binnen school of bestuur die volgend schooljaar (2007/2008) willen doorstromen naar vo

Uitgaande van de schatting van de directeuren voor hun eigen school, komt het totaal aantal potentiële doorstromers op 479 (zie tabel 4.4). In de regio's Zuidelijk Noord-Holland en IJssel/Veluwe is de animo met 60 het grootst. Besturen schatten het aantal potentiële doorstromers lager in, namelijk 120. Een van de oorzaken hiervan is dat een aanzienlijk deel van de besturen zegt niet te weten hoeveel leraren in aanmerking komen om de overstap te maken.

Tabel 4.4 – Aantal leraren binnen school/bestuur die in aanmerking komen voor het zij-instroomtraject

	scholen	besturen
Almere	15	?
Amsterdam	48	13
Flevoland	16	7
IJssel/Veluwe	61	26
Midden- en West-Brabant	46	11
Noord-Holland Noord	55	7
Rijnmond	59	17
Rotterdam	47	13
Utrecht stad	13	?
Zuidelijk Noord-Holland	66	16
Zuidoost-Brabant	50	11
Totaal	479	120

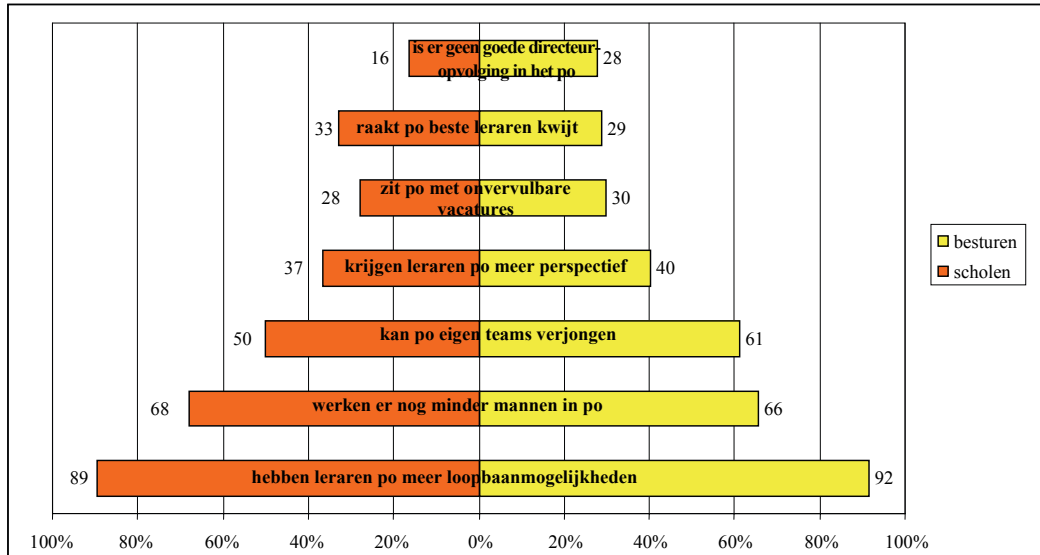
4.3.3 Mogelijke gevolgen van de doorstroom

Bijna alle besturen en directeuren uit het po zijn van mening dat de doorstroommogelijkheden bevorderend werken voor de loopbaanmogelijkheden van leraren (zie figuur 4.4). Zo'n 40 procent vindt dat doorstromende leraren meer perspectief wordt geboden.

Negatieve gevolgen van de doorstroom als een gebrek aan directeuropvolging (besturen zijn hierbij duidelijk minder optimistisch dan de directeuren), het kwijtraken de beste po-leraren en het blijven zitten met onvervulbare vacatures worden door ongeveer eenderde van de responsgroep gezien.

Tweederde ervaart wel een zekere angst dat door de doorstroom nog minder mannen in het po werkzaam zullen blijven. Daar staat tegenover dat de helft ook wel een positief punt ziet, namelijk de mogelijkheid om het eigen team te verjongen.

Figuur 4.4 – Gevolgen van de doorstroom van leraren uit het po naar het vo (% (zeer mee eens))

4.3.4 Meningen over de doorstroom

Dat de meeste directeuren en besturen niet afwijzend staan ten opzichte van de doorstroom blijkt ook uit het feit dat driekwart van de directeuren en besturen in het po de beste leraren de doorstroommogelijkheden gunt. Overigens vindt ook bijna 40 procent dat het doorstromen echt iets is voor leraren die het wel gezien hebben in het primair onderwijs, maar de meesten zien de doorstroomregeling niet als enige mogelijkheid voor po-leraren om carrière te maken.

Bijna drie op de vijf bestuurders vindt de doorstroommogelijkheid voor volgend jaar wel erg snel.

Zo'n driekwart van de directeuren en besturen in het po vindt de doorstromende po leraren een aanwinst voor het vo.

4.3.5 Personeel attenderen op de mogelijkheid van doorstroom

Bijna tachtig procent van de directeuren is voornemens zijn personeel te attenderen op de doorstroomregeling volgend uit het amendement-De Vries. Besturen zijn hier iets minder (65%) toe bereid. Het minst hiertoe bereid zijn de besturen in Flevoland. Daar wil slechts een kwart hun personeel inlichten over de op handen zijnde maatregelen (zie figuur 4.5).

Besturen met po- en vo-scholen wijken in dezen niet af van de andere besturen.

Van de directeuren en besturen die het personeel wel gaan attenderen op de maatregel zegt meer dan 90 procent dit bij *alle* po-leraren te doen. Slechts 15 procent van de directeuren en 10 procent van de besturen is overigens bereid eigen personeelsleden extra te stimuleren gebruik te maken van de maatregel. Bij de besturen met po- en vo-scholen ligt het voornemen om de doorstroom extra te stimuleren op ongeveer 20 procent.

Figuur 4.5 – Voornemen om het personeel te attenderen op doorstroommogelijkheden, naar regio

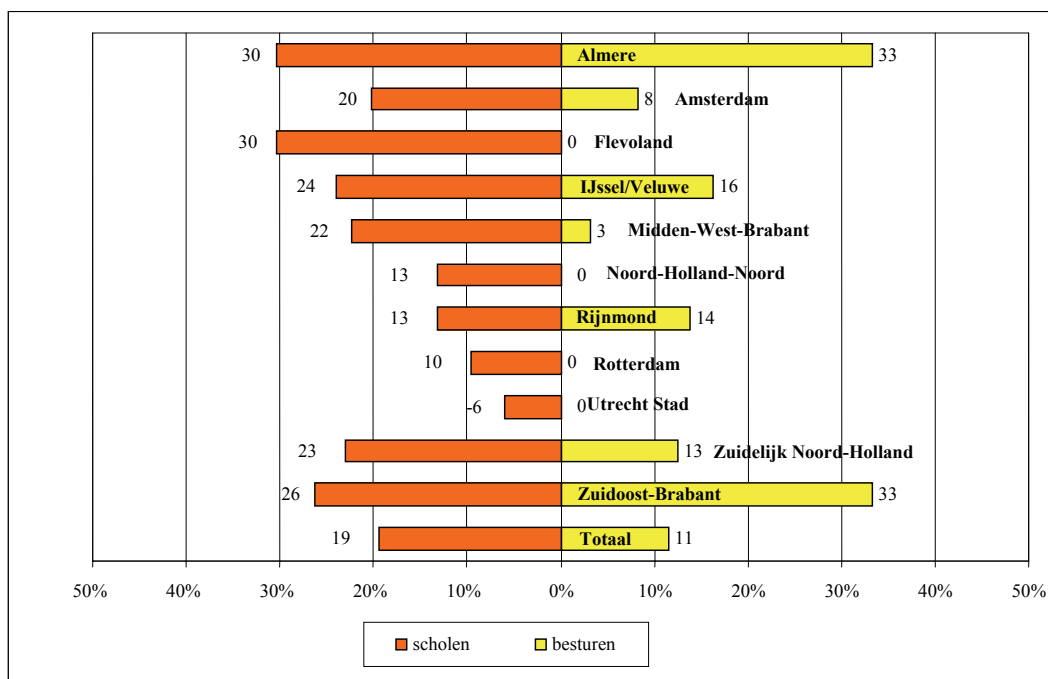
4.3.6 Terugkeergarantie

Bij de leraren is een terugkeergarantie een belangrijke factor om de overstap naar het voortgezet onderwijs te maken, zo bleek in het onderzoek bij de leraren. Hoe bereidwillig zijn de scholen en besturen om die garantie daadwerkelijk te geven?

Een op de vijf directeuren voelt wel iets voor een terugkeergarantie, zo blijkt en een op de tien wil er zelf geen uitspraak over doen maar het aan het bestuur overlaten. Bij de besturen is de animo voor een dergelijke regeling nog kleiner. Van hen wil maar een op de tien hieraan medewerking verlenen en een ongeveer even grote groep wil het aan de scholen overlaten. In de regio's Flevoland, Rotterdam en Utrecht stad is overigens geen enkel po-bestuur voor een terugkeergarantie (zie figuur 4.6).

Van de besturen die zowel po- als vo-scholen hebben is de helft bereid een terugkeergarantie te geven.

Figuur 4.6 – Bereidheid terugkeergarantie te geven, naar regio

4.4 Samenvatting en conclusie

De meeste directeuren en besturen in het primair onderwijs vinden het een goede zaak dat leraren vanuit het po kunnen doorstromen naar het voortgezet onderwijs. Als het gaat om doorstroom vanuit de eigen school/scholen is men duidelijk minder positief.

Gevraagd naar of er leraren binnen hun eigen scholen zijn die de overstap het komend schooljaar zouden willen maken, denkt maar 7 procent van de directeuren en 9 procent van de besturen dat er inderdaad mogelijke kandidaten zijn. Besturen die zowel po- als vo-scholen hebben zijn in dit opzicht positiever (25%).

Het aantal leraren dat er voor in aanmerking komt bedraagt uitgaande van de opgaf van de directeuren 479 en volgens de besturen echter een kwart hiervan. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de besturen vaak aangeven er geen beeld van te hebben wie geschikte kandidaten zouden zijn.

Voor de loopbaanmogelijkheden van de individuele leraren hebben de directeuren en besturen wel oog, maar tegelijkertijd uiten ze de angst dat door de doorstroom er nog minder mannen in het po werken dan nu. De meesten zijn niet bang de beste leraren kwijt te raken of problemen te krijgen bij de opvolging van de directeur. Als voordeel zien de meesten nog wel de mogelijkheid om de teams te verjongen en verwachten ze niet met onvervulbare vacatures te komen zitten.

Voor het voortgezet onderwijs zijn in hun ogen de leraren uit het po een aanwinst. De meeste directeuren en besturen zijn van plan al hun leraren op de doorstroommogelijkheden te wijzen. Een grote uitzondering op het geheel vormen de besturen in Flevoland; die zijn in dezen veel terughoudender. Een extra stimulering blijft vrijwel overal achterwege.

Een terugkeergarantie is voor veel leraren een belangrijke voorwaarde om de overstap te maken, zo bleek uit het onderzoek onder leraren. De directeuren en besturen voelen hier in overgrote meerderheid echter niets voor. De helft van de besturen met po- en vo-scholen is wel bereid zo'n garantie te geven.

Al met al kan geconcludeerd worden dat de po-directeuren en -besturen niet negatief staan tegenover de doorstroommogelijkheden, en daarvoor breed reclame willen maken. Alleen verwachten de meesten van hen dat er weinig kandidaten zijn. De directeuren verwachten nog geen 500 kandidaten, een aantal dat overigens ruim voldoende is om de 200 in kader van het amendement-De Vries te leveren. De besturen zijn terughoudender maar geven tegelijkertijd aan geen goed zicht te hebben op de belangstelling om volgend schooljaar over te stappen.

Het betreft hier overigens alleen de niet-Dittrich-gebieden en ongeveer 40 procent van alle basisscholen in Nederland. Extrapolerend naar alle basisscholen zouden uitgaande van de directeuren landelijk ruim 1.200 leraren in het primair onderwijs bereid zijn over te stappen naar het voortgezet onderwijs.

5 Onderzoek onder scholen en besturen voortgezet onderwijs

5.1 Onderzoeksvragen scholen en besturen voortgezet onderwijs

De vraagstelling aan scholen en schoolbesturen in het voortgezet onderwijs levert een beeld op van vo-scholen en -besturen die leraren po als zij-instromer willen aanstellen. Vragen voor scholen en schoolbesturen in het voortgezet onderwijs waren:

- Zou u een leraar uit het primair onderwijs als zij-instromer aan willen stellen op uw school/ binnen een van de scholen die onder uw bestuur valt?
- Wat zijn uw redenen om te overwegen om een leraar uit het primair onderwijs aan te stellen?
- Welke kansen en/of bezwaren ziet u om een leraar uit het primair onderwijs binnen uw school/bestuur aan te stellen?
- Bent u bereid de leraren po door middel van een zij-instroomtraject te scholen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, onder welke voorwaarden? Hoe wordt omgegaan met interne begeleiding, studieverlof?
- Waar wilt u zij-instromer vanuit po bij voorkeur hebben: vmbo, pro, havo, vwo?

5.2 Opzet, respons en ophoging

Evenals de scholen en besturen in het primair onderwijs is in het voortgezet onderwijs schoolbesturen en -directeuren telefonisch gevraagd naar de mening over de maatregelen in het kader van het amendement-De Vries. Net als bij het primair onderwijs zijn hiertoe alleen scholen en besturen benaderd uit de regio's die niet in het eerder gehouden onderzoek rond de motie-Dittrich waren betrokken).

In de eerste weken van april zijn de scholen en besturen in de geselecteerde gebieden gebeld. De tabellen 5.2 en 5.2 geven een overzicht van de populatie, en de respons voor de scholen en besturen in het voortgezet onderwijs.

Tabel 5.1 – Populatie en respons vo-scholen, naar regio

	populatie	contact mee gehad	meegedaan	respons %
Almere	7	3	2	67%
Amsterdam	34	14	12	86%
Flevoland	9	7	6	86%
IJssel/Veluwe	36	24	17	71%
Midden- en West-Brabant	39	21	20	95%
Noord-Holland Noord	23	15	13	87%
Rijnmond	39	22	20	91%
Rotterdam	29	16	14	88%
Utrecht stad	14	7	6	86%
Zuidelijk Noord-Holland	45	24	20	83%
Zuidoost-Brabant	25	17	13	76%
Totaal	300	170	143	84%

Tabel 5.2 – Populatie en respons vo-besturen, naar regio

	populatie	contact mee gehad	meegedaan	respons %
Almere	3	2	2	100%
Amsterdam	17	10	9	90%
Flevoland	6	7	7	100%
IJssel/Veluwe	27	24	23	96%
Midden- en West-Brabant	22	15	14	93%
Noord-Holland Noord	13	12	11	92%
Rijnmond	28	17	14	82%
Rotterdam	11	10	8	80%
Utrecht stad	2	2	2	100%
Zuidelijk Noord-Holland	19	15	12	80%
Zuidoost-Brabant	12	11	10	91%
Totaal	160	125	112	90%

Bijna 60 procent van de scholen en 80 procent van de besturen is telefonisch bereikt. Als gevolg van foutieve telefoonnummers, het in bespreking zijn van directeuren of het herhaaldelijk niet opnemen van de telefoon ligt, lag het aantal scholen/besturen dat feitelijk is gebeld nog hoger (vrijwel alle scholen en besturen zijn gebeld). Het responspercentage is het aantal deelnemers aan het onderzoek afgezet tegen het aantal waarmee feitelijk contact is geweest.

Van de 112 besturen die hebben meegedaan waren er 12 die het bevoegd gezag vormen voor zowel scholen in het primair onderwijs als in het voortgezet onderwijs. Aan hen zijn naast de vragen die aan de vo-besturen zijn gesteld een paar extra vragen voorgelegd die te maken hadden met hun mening als po-bestuur. Deze laatste vragen zijn reeds in het vorige hoofdstuk aan de orde gekomen.

De toedeling van besturen aan regio's is gebaseerd op de plaats van de hoofdvestiging van een of meer scholen die een bestuur in die regio heeft.

Het responspercentage is ook hier gebaseerd op het aantal deelnemers aan het onderzoek in relatie tot het aantal scholen/besturen waarmee daadwerkelijk contact is geweest.

Bij de analyses is gekeken naar de relatie tussen school/bestuurskenmerken en de opvattingen. Geen van deze kenmerken bleek een significante samenhang te hebben. Om die reden zijn alleen naar regio uitsplitsingen gemaakt.

Ophoging

In het onderzoek is aan de schooldirecteuren en besturen gevraagd schattingen te geven van aantallen doorstromers die ze zouden willen aanstellen. Deze schattingen betreffen uiteraard maar een deel van alle scholen en besturen in de regio aangezien niet alle scholen en besturen bij het onderzoek zijn betrokken. Om toch een uitspraak te kunnen doen over het totale aantal doorstromers als alle scholen en besturen zouden hebben meegedaan, moet het aantal dat gevonden wordt bij de deelnemende scholen en besturen worden gecorrigeerd met een ophoogfactor. Deze factor wordt berekend met behulp van de volgende formule:

$$\frac{\text{aantal leraren in populatie in de regio}}{\text{aantal leraren in responsgroep in de regio}} = \text{ophoogfactor}$$

De uiteindelijke ophoogfactoren staan in tabel 5.3.

Tabel 5.3 – Ophoogfactoren vo-scholen en -besturen, naar regio

	scholen	besturen
Almere	2,1	2,8
Amsterdam	2,7	4,7
Flevoland	1,6	2,8
IJssel/Veluwe	1,4	3,4
Midden- en West-Brabant	1,3	2,1
Noord-Holland Noord	1,0	2,5
Rijnmond	1,7	2,1
Rotterdam	1,4	2,5
Utrecht stad	1,1	3,4
Zuidelijk Noord-Holland	1,6	2,5
Zuidoost-Brabant	1,1	1,9
Totaal	1,4	2,5

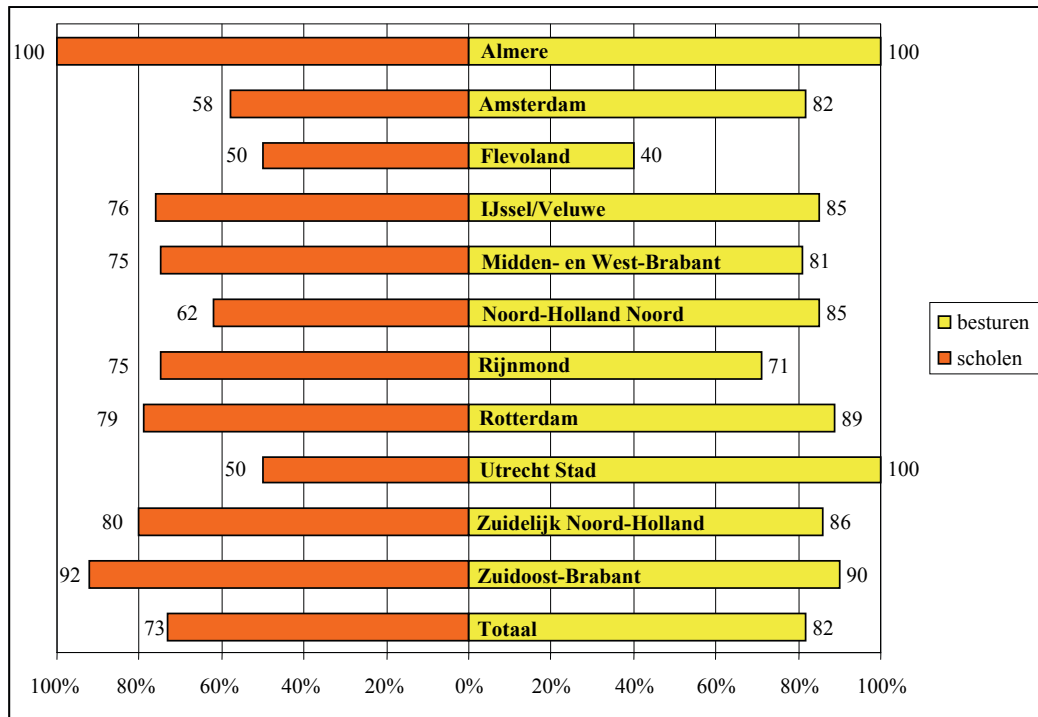
5.3 Resultaten

5.3.1 Vacatures komend schooljaar

Om doorstromers vanuit het po op te nemen is het noodzakelijk dat scholen en besturen vacatures voor leraren hebben. Bij bijna driekwart van de scholen en ruim 80 procent van de besturen blijkt dat het komend schooljaar inderdaad het geval (zie figuur 5.1 en B8).

Figuur 5.1 – Vacatures voor leraren in het vo komend schooljaar, naar regio

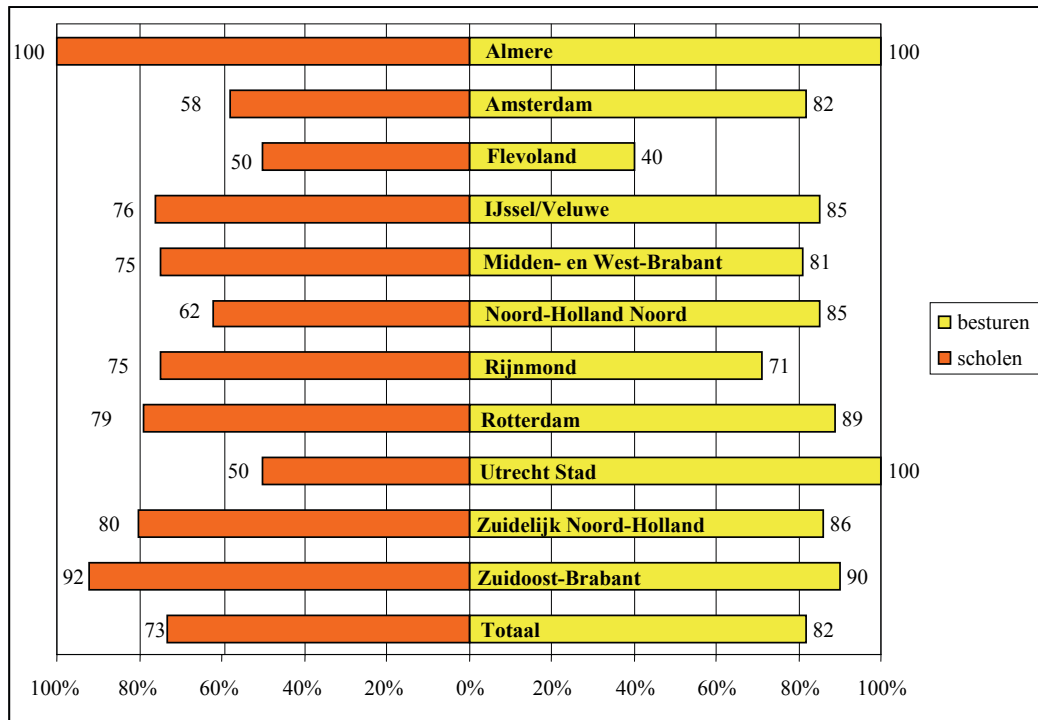

5.3.2 Doorstroom leraren uit primair onderwijs

De vo-scholen en -besturen is gevraagd in hoeverre men bereid is leraren uit het primair onderwijs aan te stellen als zij-instromer.

Ruim de helft van de vo-scholen en -besturen is (misschien) bereid om leraren uit het po in te laten stromen. De spreiding tussen de regio's is echter vrij groot. Zo is bij de scholen in Utrecht stad en Flevoland relatief weinig bereidheid en in Almere, Noord-Holland Noord en Zuidoost-Brabant juist relatief veel. Bij de besturen is de bereidheid in sommige regio's groter dan bij de scholen, en in andere juist kleiner (zie figuur 5.2 en B9).

Figuur 5.2 – Bereidheid leraren uit het po aan te stellen, naar regio

Bereidheid om po-leraren aan te stellen in een zij-instroomtraject is mooi, maar uiteindelijk tellen de ‘koppen’. Uitgaande van de opgaaf van de schooldirecteuren kunnen zeker voor 117 fte leraren uit het po aangesteld worden en misschien nog eens 122 extra. Het gaat hierbij om aantallen in de totale populatie in de onderzochte gebieden, dus na ophoging. Tussen de regio’s zijn er overigens grote verschillen (zie tabel 5.4). Landelijk gaat het om ruim het dubbele aantal.

Het aantal doorstromers dat de besturen aangeven is ondanks het hogere vacature-aantal aanzienlijk beperkter: 39 zeker en 68 misschien. De reden hiervoor is dat de helft van de besturen er moeite mee heeft een schatting te geven, en dus geen aantal genoemd heeft. Als we aannemen dat deze helft een ongeveer gelijke bereidheid heeft, dan mogen de verwachte aantallen verdubbeld worden.

Van de vo-scholen kon 18 procent geen aantallen noemen, ondanks de uitgesproken bereidheid.

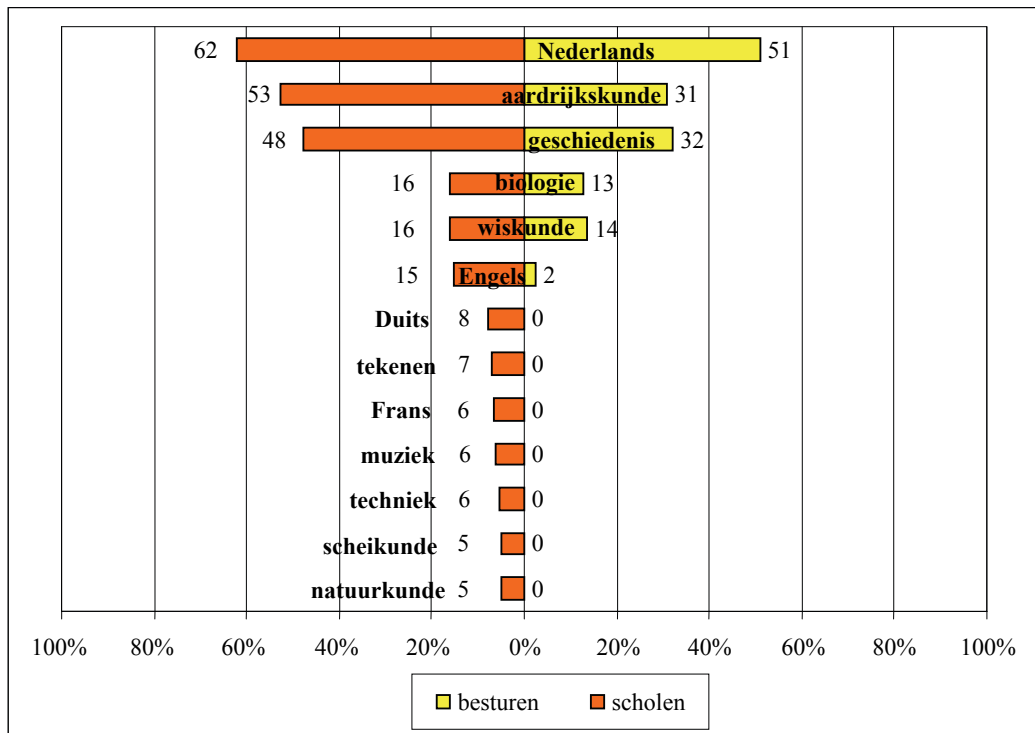
Tabel 5.4 – Aantal aan te stellen leraren uit het po in fte, naar regio

	scholen		besturen	
	zeker	misschien	zeker	misschien
Almere	13	0	0	0
Amsterdam	0	49	0	28
Flevoland	23	14	3	0
IJssel/Veluwe	6	22	1	6
Midden- en West-Brabant	12	2	17	0
Noord-Holland Noord	9	2	2	4
Rijnmond	27	12	6	11
Rotterdam	14	6	0	8
Utrecht stad	0	0	0	0
Zuidelijk Noord-Holland	12	8	0	4
Zuidoost-Brabant	2	8	10	6
Totaal	117	122	39	68

5.3.3 Doorstroom naar vakken en schoolsoort in het voortgezet onderwijs

Aan de directeuren en besturen is gevraagd welke vakken doorstromende po-leraren het best kunnen doceren. In figuur 5.3 staan de resultaten.

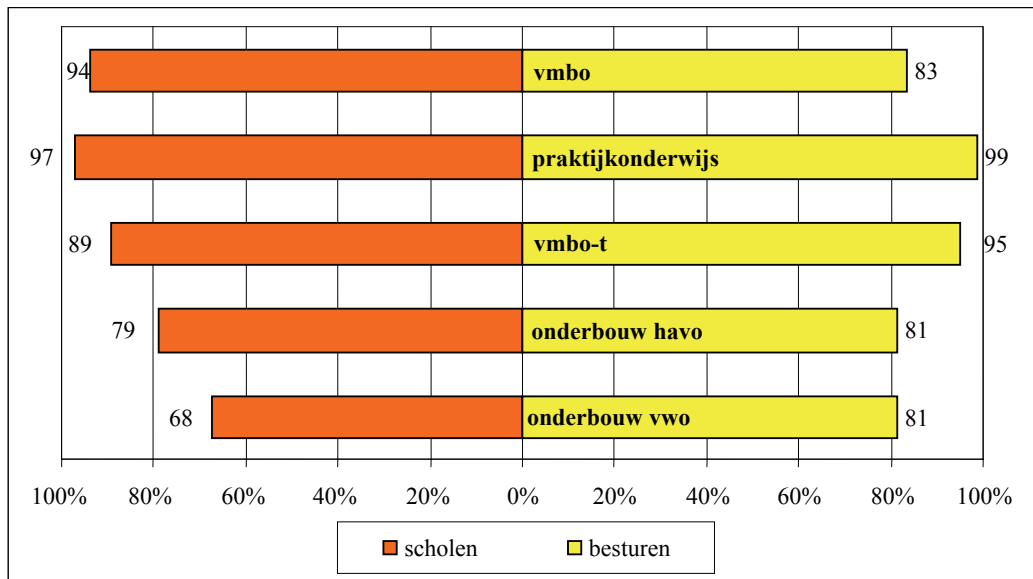
Figuur 5.3 – Vakken geschikt voor doorstromende po-leraren

Zowel bij de scholen als bij de besturen is men van mening dat doorstromende po leraren het best Nederlands, aardrijkskunde en geschiedenis kunnen gaan geven. De rest van de vakken wordt duidelijk minder vaak genoemd. Bovenstaand beeld sluit goed aan bij wat de leraren zelf hebben aangegeven als voorkeursvakken (zie tabel 3.10).

Hadden de leraren een redelijke voorkeur voor de schoolsoort waarin ze liefst zouden willen werken, bij directeuren en besturen is dat duidelijk minder het geval. Het grootste deel is van mening dat doorstromende leraren in elke schoolsoort ingezet kunnen worden, maar met name in het vmbo en het praktijkonderwijs (zie figuur 5.4).

Figuur 5.4 – Schoolsoort geschikt voor doorstromende po-leraren

5.3.4 Studieverlof en begeleiding

Vrijwel alle directeuren en besturen zijn bereid doorstromende leraren uit het po studieverlof te geven. Hierbij geeft men aan ongeveer een achtste van de aanstellingsomvang voor scholing in te ruimen. Interne begeleiding is ook geen probleem.

5.3.5 Houding ten opzichte van maatregel amendement-De Vries

Over de maatregelen omtrent het amendement-De Vries zijn aan de directeuren en besturen enkele stellingen voorgelegd. Zowel bij scholen als bij besturen vindt op een uitzondering na iedereen (98%) het positief dat door doorstroming leraren primair onderwijs meer loopbaanmogelijkheden krijgen. De tegemoetkoming van € 25.000 wordt door tweederde van zowel de directeuren als besturen als een stimulans gezien om voor het komend schooljaar leraren primair onderwijs in een zij-instroomtraject te benoemen. In Rotterdam en Utrecht is zelfs meer dan 85 procent van de directeuren en besturen deze mening toegedaan.

Bijna tweederde van de besturen en directeuren denkt dat de doorstroom van leraren uit het primair onderwijs het tekort aan leraren helpt verminderen. In de regio Midden-West-Brabant ligt dit aandeel overigens beduidend lager en wel op 39 procent.

Door de brede pedagogisch-didactische ervaring zijn leraren primair onderwijs bij uitstek geschikt om door te stromen naar scholen binnen het voortgezet onderwijs. Met uitzondering van directeuren en besturen uit de regio Almere, onderschrijft driekwart van alle directeuren en besturen deze stelling. In Almere ligt dit aandeel op slechts een kwart.

5.3.6 De werving van doorstromers

De helft van de scholen en eenderde van de besturen geeft aan actief leraren in het po te gaan werven. Een op de tien laat het aan respectievelijk aan het bestuur of aan de scholen over. De rest wacht af of de leraren uit het po zich spontaan aanmelden.

Van de scholen die gaan werven gaat 70 procent dit via advertenties doen, en een op de drie is van plan de werving via regionale scholen primair onderwijs te laten lopen. Bij de besturen gaat 42 procent gebruik maken van advertenties en een op de zes gaat rechtstreeks naar de scholen. Aan voorlichtingsbijeenkomst wordt slechts door een enkeling gedacht.

Besturen die zowel po- als vo-scholen hebben, denken vooral via interne sollicitaties de doorstroom te kunnen realiseren.

5.3.7 Waarom geen doorstromers

Aan degenen die geen doorstromers willen is gevraagd naar hoe zij tegen de doorstroom aankijken. Onvoldoende vakkennis, motivatieproblemen en een te lage basis-kwaliteit van de doorstromende po-leraren zijn terugkomende bezwaren van het doorstroombeleid. Ook vindt eenderde van deze directeuren en besturen dat zij-instromers te veel begeleiding kosten. Bovendien geeft bijna 30 procent van hen aan dat het gebrek aan positieve ervaringen met zij-instromers ook een rol speelt. Redenen als een te lage vergoeding, zij-instromers uit het po zijn te oud en een te kort schoolingstraject spelen geen belangrijke rol bij de overweging geen doorstromende leraren uit het po aan te stellen.

5.4 Samenvatting en conclusie

De meeste scholen en besturen in de onderzochte gebieden hebben het komend schooljaar vacatures voor leraren. Ruim de helft van hen is bereid in deze vacatures leraren uit het primair onderwijs als zij-instroomer te benoemen. In totaal zouden afgaande op wat de directeuren van de vo-scholen zeggen zo'n 117 fte van deze vacatures *zeker* met een doorstroomer vervuld kunnen worden, en een ongeveer gelijk aantal

(122 fte) *misschien*. Aangezien het onderzoek slechts betrekking heeft op de niet-Dittrichregio's, en in de rest van Nederland ook belangstelling is om doorstromers vanuit het po te benoemen, moet het geen probleem zijn om de 200 plaatsen die in het kader van het amendement-De Vries aanwezig zijn, bij de scholen weggezet te krijgen.

De doorstromers zijn volgens de directeuren en besturen het best in te zetten voor Nederlands, geschiedenis en aardrijkskunde, hetgeen in lijn is met wat de leraren zelf hebben aangegeven. De doorstromers zijn volgens de directeuren in principe in elk schoolsoort inzetbaar, met een lichte voorkeur voor het vmbo en het praktijkonderwijs. Het is uiteraard niet uitgesloten dat de behoeften van individuele scholen niet in elke regio helemaal overeen zullen stemmen met die van de belangstellende individuele leraren in de eigen regio.

Ongeveer een achtste van de aanstellingsomvang mag besteed worden aan scholing en het geven van begeleiding wordt niet als een probleem gezien.

Directeuren en besturen die voor doorstromers kiezen staan hier uiteraard positief tegenover. In hun ogen biedt de overstap loopbaanmogelijkheden voor de po-leraren. De brede pedagogisch-didactische ervaring maakt po-leraren bij uitstek geschikt om in het vo te gaan werken. De premie van € 25.000 wordt door de meesten als een extra stimulans gezien om het komend schooljaar doorstromers te benoemen. Men schat in dat de doorstroom een bijdrage levert aan het kleiner maken van het lerarentekort.

De werving van de doorstromers zal niet in alle gevallen actief gebeuren. Een deel wacht af of belangstellenden zich melden. Als scholen/besturen actief gaan werven gebeurt dat met name via advertenties. Eenderde van de scholen en eenzesde van de besturen is van plan de werving via po-scholen in de regio te doen.

Besturen met zowel po-scholen als vo-scholen willen de vacatures zo veel mogelijk via interne sollicitaties opvullen.

Scholen en besturen die geen doorstromers willen staan niet zo positief tegenover de po-leraren. Ze zouden onvoldoende vakkennis hebben, te weinig motivatie. Bovendien zouden ze te veel begeleiding vragen. Voor een deel weten ze dit uit ervaring.

Bijlagen

B1. *Heeft u wel eens gehoord van de mogelijkheid om als leraar te gaan werken in het voortgezet onderwijs en hiervoor via de school voor voortgezet onderwijs een subsidie te ontvangen? Alleen leraren*

	ja	nee
<i>geslacht</i>		
man	33%	67%
vrouw	28%	72%
<i>leeftijdscategorie</i>		
tot en met 30	32%	68%
31-40	28%	72%
41-50	27%	73%
51-60	27%	73%
61 jaar en ouder	47%	53%
<i>aanstellingsomvang</i>		
part-time	29%	71%
full-time	29%	71%
<i>werkervaring</i>		
tot en met 10 jaar ervaring	31%	69%
11-20 jaar ervaring	25%	75%
21-30 jaar ervaring	23%	77%
30 jaar of langer ervaring	32%	68%
<i>schoolsoort</i>		
basisonderwijs	28%	72%
speciaal onderwijs	34%	66%
<i>bouw</i>		
onderbouw	28%	72%
bovenbouw	28%	72%
in beide ongeveer evenveel	32%	68%
bouw overstijgend	31%	69%
<i>samenstelling leerlingen</i>		
< 10% achterstandsleerlingen	29%	71%
10 - 24% achterstandsleerlingen	29%	71%
25 - 49% achterstandsleerlingen	30%	70%
≥50% achterstandsleerlingen	28%	72%
<i>provincie</i>		
Groningen	21%	79%
Friesland	23%	77%
Drenthe	33%	67%
Overijssel	34%	66%
Gelderland	40%	60%
Utrecht	29%	71%
Noord-Holland	24%	76%
Zuid-Holland	30%	70%
Zeeland	30%	70%
Noord-Brabant	28%	72%
Limburg	27%	73%
Flevoland	21%	79%
Totaal	29%	71%

B2. *Heeft u er wel eens over gedacht in het voortgezet onderwijs te gaan werken?*
Alleen leraren

	ja	nee
<i>geslacht</i>		
man	64%	36%
vrouw	47%	53%
<i>leeftijdscategorie</i>		
tot en met 30	49%	51%
31-40	52%	49%
41-50	56%	45%
51-60	47%	54%
61 jaar en ouder	25%	75%
<i>aanstellingsomvang</i>		
part-time	46%	54%
full-time	56%	44%
<i>werkervaring</i>		
tot en met 10 jaar ervaring	53%	47%
11-20 jaar ervaring	49%	51%
21-30 jaar ervaring	44%	56%
30 jaar of langer ervaring	46%	54%
<i>schoolsoort</i>		
basisonderwijs	49%	51%
speciaal onderwijs	55%	45%
bouw		
onderbouw	34%	66%
bovenbouw	61%	39%
in beide ongeveer evenveel	55%	45%
bouw overstijgend	54%	46%
<i>samenstelling leerlingen</i>		
< 10% achterstandsleerlingen	47%	53%
10 - 24% achterstandsleerlingen	49%	51%
25 - 49% achterstandsleerlingen	51%	49%
≥50% achterstandsleerlingen	57%	43%
<i>provincie</i>		
Groningen	64%	37%
Friesland	43%	57%
Drenthe	51%	49%
Overijssel	55%	45%
Gelderland	40%	60%
Utrecht	53%	48%
Noord-Holland	51%	49%
Zuid-Holland	52%	48%
Zeeland	47%	54%
Noord-Brabant	48%	52%
Limburg	48%	52%
Flevoland	62%	38%
Totaal	50%	50%

B3. *Is de regeling in het kader van het amendement-De Vries een reden om komend schooljaar de overstap naar het voortgezet onderwijs te maken? Alleen leraren*

	ja, abso- luut	ja, mis- schien	ik weet het nog niet	nee, vermoe- delijk niet	nee, absoluut niet
<i>geslacht</i>					
man	6%	20%	18%	23%	33%
vrouw	4%	17%	15%	25%	39%
<i>leeftijdscategorie</i>					
tot en met 30	4%	18%	15%	27%	36%
31-40	4%	18%	16%	24%	39%
41-50	4%	20%	20%	26%	30%
51-60	4%	16%	14%	22%	44%
61 jaar en ouder	0%	9%	0%	13%	78%
<i>aanstellingsomvang</i>					
part-time	3%	15%	17%	25%	40%
full-time	5%	22%	14%	25%	34%
<i>werkervaring</i>					
tot en met 10 jaar ervaring	4%	20%	17%	27%	33%
11-20 jaar ervaring	5%	15%	17%	18%	46%
21-30 jaar ervaring	2%	18%	15%	25%	40%
30 jaar of langer ervaring	4%	11%	10%	23%	52%
<i>schoolsoort</i>					
basisonderwijs	4%	18%	16%	24%	38%
speciaal onderwijs	5%	18%	12%	28%	37%
<i>bouw</i>					
onderbouw	1%	12%	13%	26%	48%
bovenbouw	6%	24%	17%	23%	30%
in beide ongeveer evenveel	6%	16%	19%	25%	34%
bouw overstijgend	1%	10%	18%	29%	43%
<i>samenstelling leerlingen</i>					
< 10% achterstandsleerlingen	3%	17%	14%	25%	41%
10 - 24% achterstandsleerlingen	3%	16%	20%	24%	37%
25 - 49% achterstandsleerlingen	6%	20%	15%	23%	36%
≥50% achterstandsleerlingen	6%	21%	16%	25%	31%
<i>provincie</i>					
Groningen	8%	25%	23%	21%	23%
Friesland	3%	14%	8%	35%	40%
Drenthe	2%	23%	16%	19%	40%
Overijssel	6%	16%	15%	27%	37%
Gelderland	2%	15%	10%	26%	48%
Utrecht	3%	15%	16%	23%	43%
Noord-Holland	4%	19%	18%	26%	34%
Zuid-Holland	5%	18%	18%	22%	37%
Zeeland	0%	19%	16%	28%	37%
Noord-Brabant	3%	19%	15%	25%	38%
Limburg	6%	21%	13%	32%	28%
Flevoland	7%	18%	26%	15%	34%
Totaal	4%	18%	16%	25%	38%

B4. Redenen waarom men komend schooljaar niet in het vo wil werken (% in sterke mate van toepassing). Alleen leraren

	huidige baan bevalt me prima	veel te leuk in het primair onderwijs	werk niet met oudere kinderen	liever een eigen groep	graag tegen geschiktheids-onderzoek	tijdelijke aanstelling geeft te veel onzekerheid	overstap komt voor mij te snel	kijk op tegen het moeten halen van 2e-graads-bevoegdheid	moet dan langer reizen	te weinig tijd om een opleiding te volgen	over een aantal jaren overstap wel willen maken
<i>geslacht</i>											
man	60%	46%	19%	36%	2%	38%	11%	9%	3%	18%	3%
vrouw	72%	56%	30%	44%	3%	28%	22%	7%	3%	17%	3%
<i>leeftijdscategorie</i>											
tot en met 30	75%	63%	27%	55%	1%	25%	27%	4%	1%	10%	3%
31-40	73%	47%	27%	37%	2%	27%	28%	6%	2%	23%	6%
41-50	70%	51%	29%	38%	2%	25%	21%	5%	4%	18%	3%
51-60	64%	53%	33%	38%	5%	39%	8%	15%	5%	21%	0%
61 jaar en ouder	56%	53%	14%	29%	7%	21%	4%	4%	4%	7%	0%
<i>aanstellingsomvang</i>											
part-time	69%	57%	31%	38%	3%	25%	20%	7%	3%	19%	2%
full-time	72%	50%	25%	51%	2%	36%	20%	8%	3%	15%	4%
<i>werkervaring</i>											
tot en met 10 jaar ervaring	73%	54%	25%	45%	1%	23%	30%	5%	2%	15%	4%
11-20 jaar ervaring	74%	57%	34%	44%	2%	33%	8%	5%	4%	22%	2%
21-30 jaar ervaring	64%	53%	35%	37%	6%	38%	10%	11%	5%	20%	1%
30 jaar of langer ervaring	58%	51%	27%	38%	5%	43%	4%	17%	7%	19%	1%
<i>schoolsoort</i>											
basisonderwijs	69%	55%	29%	44%	3%	29%	20%	7%	3%	17%	3%
speciaal onderwijs	76%	46%	28%	30%	0%	34%	24%	8%	2%	20%	6%

B4. *vervolg. Redenen waarom men komend schooljaar niet in het vo wil werken (% in sterke mate van toepassing). Alleen leraren*

	huidige baan bevalt me prima	veel te leuk in het primair onderwijs	werk liever niet met oudere kinderen	graag een eigen groep	kijk op tegen geschiktheids-onderzoek	tijdelijke aanstelling geeft te veel onzekerheid	overstap komt voor mij te snel	kijk op tegen het moeten halen van 2e-graads-bevoegdheid	moet dan langer reizen	te weinig tijd om een opleiding te volgen	over een aantal jaren overstap wel willen maken
<i>bouw</i>											
onderbouw	71%	61%	41%	50%	3%	29%	22%	7%	3%	15%	2%
bovenbouw	67%	49%	19%	46%	2%	32%	20%	7%	4%	18%	3%
in beide ongeveer evenveel	73%	52%	26%	30%	2%	22%	20%	8%	1%	21%	4%
bouw overstijgend	69%	51%	13%	8%	1%	34%	11%	4%	1%	17%	3%
<i>samenstelling leerlingen</i>											
< 10% achterstandsleerlingen	75%	56%	29%	45%	2%	29%	20%	9%	5%	17%	2%
10 - 24% achterstandsleerlingen	65%	58%	27%	43%	3%	25%	19%	7%	2%	19%	3%
25 - 49% achterstandsleerlingen	69%	43%	31%	45%	1%	32%	22%	2%	4%	18%	3%
≥ 50% achterstandsleerlingen	61%	49%	28%	33%	3%	33%	21%	8%	1%	16%	6%
<i>provincie</i>											
Groningen	86%	33%	17%	39%	4%	17%	39%	9%	0%	9%	4%
Friesland	77%	65%	21%	49%	0%	43%	26%	4%	4%	11%	6%
Drenthe	78%	80%	24%	60%	0%	43%	16%	14%	3%	14%	5%
Overijssel	67%	39%	26%	37%	0%	25%	19%	4%	4%	21%	4%
Gelderland	74%	52%	36%	48%	3%	30%	17%	8%	3%	14%	1%
Utrecht	69%	58%	20%	36%	1%	31%	22%	7%	7%	21%	3%
Noord-Holland	70%	55%	27%	38%	3%	26%	23%	7%	2%	18%	5%
Zuid-Holland	67%	45%	31%	41%	3%	25%	18%	7%	4%	18%	2%
Zeeland	56%	64%	29%	46%	4%	36%	25%	7%	4%	25%	4%
Noord-Brabant	75%	61%	30%	43%	2%	28%	19%	8%	2%	20%	1%
Limburg	63%	55%	31%	45%	4%	45%	14%	14%	8%	18%	0%
Flevoland	43%	58%	27%	47%	3%	30%	17%	0%	0%	10%	3%
Totaal	70%	54%	29%	42%	3%	29%	20%	7%	3%	17%	3%

B5. Redenen waarom men komend schooljaar in het vo wil werken (% in sterke mate van toepassing). Alleen leraren

	het is voor mij een mooie carrière­stap	ik wil graag met oudere leerlingen werken	het lijkt me leuk aan meerdere groepen leerlin- gen les te geven	ik ga er in salaris op vooruit	het is voor mij een mooie kans om me via de opleiding verder te ontwikkelen	het lijkt me leuk een vak te geven	ik hoop dan minder lang te reizen
<i>geslacht</i>							
man	8%	16%	12%	31%	29%	20%	2%
vrouw	15%	17%	15%	23%	34%	29%	5%
<i>leeftijdscategorie</i>							
tot en met 30	14%	16%	14%	28%	37%	24%	3%
31-40	16%	16%	17%	30%	35%	31%	5%
41-50	13%	20%	15%	23%	36%	30%	5%
51-60	12%	16%	12%	19%	25%	24%	3%
61 jaar en ouder	0%	0%	0%	33%	0%	33%	0%
<i>aanstellingsomvang</i>							
part-time	14%	15%	14%	24%	33%	29%	4%
full-time	13%	19%	15%	27%	34%	25%	4%
<i>werkervaring</i>							
tot en met 10 jaar ervaring	15%	18%	16%	28%	38%	28%	5%
11-20 jaar ervaring	11%	16%	16%	21%	29%	30%	3%
21-30 jaar ervaring	10%	19%	9%	21%	25%	20%	3%
30 jaar of langer ervaring	13%	9%	7%	18%	13%	31%	2%
<i>schoolsoort</i>							
basis­onderwijs	14%	17%	14%	25%	33%	27%	4%
speciaal onderwijs	10%	16%	18%	25%	32%	25%	6%
<i>bouw</i>							
onderbouw	9%	10%	14%	24%	33%	30%	5%
bovenbouw	14%	22%	14%	24%	34%	26%	3%
in beide ongeveer evenveel	16%	16%	19%	32%	38%	29%	8%
bouw overstijgend	19%	5%	8%	17%	14%	19%	3%

B5. vervolg Redenen waarom men komend schooljaar in het vo wil werken (% in sterke mate van toepassing). Alleen leraren

	het is voor mij een mooie carrièrestap	ik wil graag met oudere leerlingen werken	het lijkt me leuk aan meerdere groepen leerlin- gen les te geven	ik ga er in salaris op vooruit	het is voor mij een mooie kans om me via de opleiding verder te ontwikkelen	het lijkt me leuk een vak te geven	ik hoop dan minder lang te reizen
<i>samenstelling leerlingen</i>							
< 10% achterstandsleerlingen	12%	18%	15%	26%	35%	31%	4%
10 - 24% achterstandsleerlingen	14%	16%	13%	22%	29%	22%	5%
25 - 49% achterstandsleerlingen	13%	19%	14%	28%	42%	32%	4%
≥50% achterstandsleerlingen	18%	15%	15%	24%	29%	24%	4%
<i>provincie</i>							
Groningen	7%	14%	10%	31%	31%	17%	0%
Friesland	18%	18%	18%	24%	35%	24%	6%
Drenthe	12%	23%	15%	15%	46%	23%	12%
Overijssel	18%	18%	6%	18%	39%	24%	3%
Gelderland	8%	13%	17%	8%	32%	28%	3%
Utrecht	19%	19%	23%	28%	28%	28%	2%
Noord-Holland	13%	17%	13%	35%	28%	25%	4%
Zuid-Holland	16%	17%	11%	24%	35%	26%	3%
Zeeland	7%	20%	13%	27%	27%	40%	0%
Noord-Brabant	11%	17%	18%	26%	32%	30%	5%
Limburg	14%	11%	14%	24%	46%	32%	8%
Flevoland	9%	13%	16%	16%	31%	34%	9%
Totaal	13%	17%	14%	25%	33%	27%	4%

B6. *Factoren negatief van invloed op beslissing om over te stappen (% in sterkere mate van toepassing). Alleen leraren*

	dat u vermoedelijk een tijdelijk aanstelling krijgt	dat u geen terugkeer-garantie krijgt	dat u vermoedelijk een inschaling in Lb krijgt
<i>geslacht</i>			
man	43%	38%	9%
vrouw	45%	40%	8%
<i>leeftijdscategorie</i>			
tot en met 30	44%	34%	6%
31-40	48%	36%	11%
41-50	42%	42%	9%
51-60	47%	46%	8%
61 jaar en ouder	0%	33%	0%
<i>aanstellingsomvang</i>			
part-time	41%	40%	8%
full-time	50%	39%	9%
<i>werkervaring</i>			
tot en met 10 jaar ervaring	43%	36%	8%
11-20 jaar ervaring	40%	37%	10%
21-30 jaar ervaring	51%	49%	10%
30 jaar of langer ervaring	56%	51%	9%
<i>schoolsoort</i>			
basisonderwijs	44%	39%	8%
speciaal onderwijs	50%	43%	12%
<i>bouw</i>			
onderbouw	49%	43%	8%
bovenbouw	40%	37%	8%
in beide ongeveer evenveel	50%	40%	10%
bouw overstijgend	50%	42%	11%
<i>samenstelling leerlingen</i>			
< 10% achterstandsleerlingen	45%	44%	8%
10 - 24% achterstandsleerlingen	43%	39%	9%
25 - 49% achterstandsleerlingen	44%	33%	8%
≥50% achterstandsleerlingen	45%	34%	10%
<i>provincie</i>			
Groningen	48%	48%	7%
Friesland	35%	29%	6%
Drenthe	48%	44%	8%
Overijssel	46%	36%	3%
Gelderland	30%	32%	2%
Utrecht	49%	40%	15%
Noord-Holland	44%	38%	9%
Zuid-Holland	47%	38%	10%
Zeeland	40%	33%	0%
Noord-Brabant	52%	46%	9%
Limburg	46%	54%	11%
Flevoland	41%	38%	13%
Totaal	45%	40%	8%

B7. *Voorkeur voor onderwijssoort, voor totaal, bao en so. Alleen leraren*

Voorkeur voor onderwijssoort	ja, absoluut	heeft niet mijn voor- keur	zeker niet
Wilt u lesgeven in het praktijkonderwijs? (totaal)	32%	39%	30%
vanuit bao	29%	40%	31%
vanuit so	56%	27%	17%
Wilt u lesgeven in het vmbo? (totaal)	38%	38%	24%
vanuit bao	36%	38%	26%
vanuit so	52%	36%	13%
Wilt u lesgeven in het vmbo-t? (totaal)	49%	34%	18%
vanuit bao	48%	34%	18%
vanuit so	52%	31%	17%
Wilt u lesgeven in de onderbouw van het havo? (totaal)	59%	26%	15%
vanuit bao	61%	25%	14%
vanuit so	41%	36%	24%
Wilt u lesgeven in de onderbouw van het vwo? (totaal)	58%	25%	17%
vanuit bao	60%	24%	16%
vanuit so	34%	36%	31%

B8. *Voorkeur voor onderwijssoort, voor totaal, onderbouw en bovenbouw. Alleen leraren*

Voorkeur voor onderwijssoort	ja, absoluut	heeft niet mijn voor- keur	zeker niet
Wilt u lesgeven in het praktijkonderwijs? (totaal)	31%	38%	29%
vanuit onderbouw	32%	35%	32%
vanuit bovenbouw	30%	39%	30%
Wilt u lesgeven in het vmbo? (totaal)	38%	37%	24%
vanuit onderbouw	36%	34%	29%
vanuit bovenbouw	38%	39%	22%
Wilt u lesgeven in het vmbo-t? (totaal)	48%	33%	17%
vanuit onderbouw	38%	35%	25%
vanuit bovenbouw	55%	30%	14%
Wilt u lesgeven in de vanuit onderbouw van het havo? (totaal)	58%	25%	15%
vanuit onderbouw	51%	27%	20%
vanuit bovenbouw	62%	25%	12%
Wilt u lesgeven in de vanuit onderbouw van het vwo? (totaal)	57%	24%	17%
vanuit onderbouw	52%	23%	23%
vanuit bovenbouw	59%	26%	14%

B9. *Vacatures voor leraren in het vo komend schooljaar, naar regio*

	<i>scholen</i>			<i>besturen</i>		
	ja	nee	weet (nog) niet	ja	nee	weet (nog) niet
Almere	100%	0%	0%	100%	0%	0%
Amsterdam	58%	33%	8%	82%	18%	0%
Flevoland	50%	17%	33%	40%	20%	40%
IJssel/Veluwe	76%	12%	12%	85%	4%	12%
Midden- en West-Brabant	75%	5%	20%	81%	0%	19%
Noord-Holland Noord	62%	31%	8%	85%	8%	8%
Rijnmond	75%	20%	5%	71%	6%	24%
Rotterdam	79%	14%	7%	89%	11%	0%
Utrecht stad	50%	17%	33%	100%	0%	0%
Zuidelijk Noord-Holland	80%	10%	10%	86%	0%	14%
Zuidoost-Brabant	92%	8%	0%	90%	0%	10%
Totaal	73%	15%	11%	82%	6%	13%

B10. *Bereidheid leraren uit het po aan te stellen, naar regio (exclusief weet niet)*

	<i>scholen</i>		<i>besturen</i>	
	ja/misschien	nee/vermoede- lijk niet	ja/misschien	nee/vermoede- lijk niet
Almere	100%	0%	100%	0%
Amsterdam	67%	33%	45%	45%
Flevoland	33%	50%	60%	40%
IJssel/Veluwe	41%	59%	58%	35%
Midden- en West-Brabant	60%	30%	38%	44%
Noord-Holland Noord	69%	31%	62%	38%
Rijnmond	60%	35%	71%	18%
Rotterdam	36%	64%	56%	44%
Utrecht stad	17%	83%	50%	50%
Zuidelijk Noord-Holland	50%	50%	43%	50%
Zuidoost-Brabant	69%	31%	70%	30%
Totaal	54%	43%	56%	37%

Reeds verschenen:

27. Vraaggestuurde nascholing krijgt vorm: een evaluatie-onderzoek naar de nieuwe financieringssysteematiek nascholing
28. Scenario's voor veroudering in het onderwijs en haar consequenties
29. Arbeidsmarkttrainingen BVE 1999 - 2010
30. Na(ar) de lerarenopleiding: onderwijsmonitor 1998
31. In- en doorstroombanen in het onderwijs: ervaringen met en behoefte aan ID-banen in het PO, VO, en de BVE-sector
32. Meer handen in de school: een onderzoek naar de effecten van ondersteuning voor leraren: een tussenbalans
33. Lerarentrek in de vier grote steden 1997/1998
34. Creatieve oplossingen voor personeelstekorten in het onderwijs
35. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 1999 - 2000
36. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 1999 - 2000
37. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 1999 - 2000
38. Actualisering wachtgeldramingen onderwijs, basisjaar 1999
39. Variatie en afwisseling: perspectief op ontwikkeling
40. De begeleiding van beginnende leraren
41. Bijlage bij, de begeleiding van beginnende leraren
42. Taken en werkdruk managers in PO, VO en BVE
43. Arbeidsmarkttrainingen Primair Onderwijs 2000 - 2011
44. Na(ar) de lerarenopleiding: onderwijsmonitor 1999
45. De praktijk van het taakbeleid. Samenvatting
46. De praktijk van het taakbeleid
47. Verzuim onder personeel in het onderwijs in 1999
48. Hoe onbekend is het onderwijsondersteunend personeel?
49. Mobiliteitsbeleid in Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs en de BVE-sector
50. Mobiliteit van leraren in het Primair en Voortgezet Onderwijs
51. Assistenten in school
52. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2000/2001
53. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2000/2001
54. Flexibilisering van de arbeidsduur in PO, VO en BVE
55. Leren op de werkplek
56. Monitor decentrale budgetten in Basis-, Speciaal en Voortgezet Onderwijs
57. Monitor kwaliteitsimpuls arbeidsorganisatie BVE-sector
58. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2000 - 2001
59. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2000 - 2001
60. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2000 - 2001
61. Vraaggestuurde nascholing
62. In kaart gebracht
63. Verzuim onder personeel in het onderwijs in 2000
64. Wachtgeldrapport 2000
65. Na(ar) de lerarenopleiding: onderwijsmonitor 2000
66. Taakbesteding en taakbelasting van leraren
67. Taakbesteding en taakbelasting van leraren in het Primair Onderwijs
68. Taakbesteding en taakbelasting van leraren in het Voortgezet Onderwijs
69. Taakbesteding en taakbelasting van docenten in de BVE-sector
70. Taakbelasting van OOP in het Basisonderwijs
71. Zij-instroom in het beroep
72. Het leraarschap als nieuwe kans
73. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2001 - 2002: tussenrapport
74. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2001 - 2002: tussenrapport
75. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2001 - 2002: tussenrapport
76. Monitor decentrale budgetten 2001 - 2002
77. Wervings- en bindingspremies in Onderwijs, Zorg en Welzijn
78. Effectiviteit reiskostenregeling in Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs en BVE-sector
79. Reële reïntegratiemogelijkheden voor gedeeltelijk arbeidsongeschikt onderwijspersoneel
80. Vaklieden voor de klas
81. Uitstroom uit het wachtgeld, bemiddeld of onbemiddeld
82. Duobanen voor schoolleiders in het Primair Onderwijs
83. Na(ar) de lerarenopleiding: onderwijsmonitor 2001
84. Verzuim onder personeel in het onderwijs in 2001
85. Oud en Wijs in het Onderwijs
86. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2001 - 2002: eindrapport
87. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2001 - 2002: eindrapport
88. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2001 - 2002: eindrapport

89. Model Microsimulatie Primair en Voortgezet Onderwijs
90. Attracting, developing and retaining effective teachers
91. Spaarverlof in het Primair Onderwijs: eindrapport
92. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
93. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
94. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2002 - 2003: eindrapport
95. Evaluatie van het convenant tussen de minister van OCenW en SBO
96. Personeelsvoorziening en schoolkwaliteit in het Basis- en Voortgezet Onderwijs: eindrapport
97. De toekomstige arbeidsmarkt voor leraren en managers in het Primair en Voortgezet Onderwijs: prognoses 2003 - 2011
98. Teambeloning binnen de BVE: eindrapport
99. Monitor decentrale budgetten 2002 - 2003: eindrapport
100. Aandachtsgroepenmonitor 2003: eindrapport
101. Functiedifferentiatie in het onderwijs: eindrapport
102. Verzuim onder personeel in het onderwijs 2002: eindrapport
103. Wachtgeldrapport 2002: eindrapport
104. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
105. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
106. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2002 - 2003: eindrapport
107. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
108. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
109. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2003 - 2004: eindrapport
110. Loopbaanmonitor onderwijs: eindrapport
111. Arbeidsatisfactie in de loopbaan: eindrapport
112. Monitor decentrale budgetten 2003 - 2004: eindrapport
113. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
114. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
115. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2003 - 2004: eindrapport
116. Verzuim onder personeel in het onderwijs 2003: eindrapport
117. Aandachtsgroepenmonitor 2004: eindrapport
118. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
119. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2004 - 2005
120. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2004 - 2005: eindrapport
121. Opdrachtgeverschap reïntegratie in het Primair en Voortgezet Onderwijs: eindrapport
122. Evaluatie van het Project Introductie van Mediation in de Onderwijssector: eindrapport
123. Bevoegd zijn en bekwaam blijven: eindrapport
124. Loopbaanmonitor onderwijs 2005: eindrapport
125. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
126. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
127. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2004 - 2005: eindrapport
128. Lesuitval in het Voortgezet Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
129. Verzuim onder personeel in het onderwijs in 2004: eindrapport
130. Aandachtsgroepenmonitor 2005: eindrapport
131. Verdiepingsthema's aandachtsgroepenmonitor 2005: eindrapport
132. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
133. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
134. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2005 - 2006: eindrapport
135. Monitor Arbeid, Zorg en Levensloop in het onderwijs 2005: eindrapport
136. Vroegtijdig uittreden of door tot 65 in het onderwijs?: eindrapport
137. Vrouwen in de schoolleiding in het basisonderwijs: eindrapport
138. Evaluatie pilots 'langer doorwerken in het onderwijs' en Nestor pilot: eindrapport
139. Gebruikers- en behoefteonderzoek Nota Werken in het Onderwijs: eindrapport
140. De betrokkenheid van de leraar bij onderwijsinnovaties: eindrapport
141. De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel tot 2015: eindrapport
142. Verzuim en vervanging in het onderwijs 2005: eindrapport
143. Onderwijstijd en lesuitval in het Voortgezet Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
144. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
145. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
146. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2005 - 2006: eindrapport
147. Loopbaanmonitor Onderwijs 2006: eindrapport
148. Exploratie van beloningsverschillen in het onderwijs 2001-2004
149. Monitor arbeid, zorg en levensloop in het onderwijs 2006
150. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2006-2007
151. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2006-2007
152. Arbeidsmarktbarometer BVE-Sector 2006-2007 Vacatures in het 3e kwartaal van 2006
153. Aandachtsgroepenmonitor 2006
154. Remediërende programma's rekenen en taal
155. Bovenschoolse netwerken van docenten: eindrapport

Het op de omslag genoemde onderzoeksbureau is verantwoordelijk voor de gepubliceerde onderzoekresultaten

Dit is een publicatie van het Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Productie   Leo Wijnhoven
Vormgeving   Wim Zaat
Uitgave   juni 2007

Nabestellen   Postbus 51-infolijn,
Tel. 0800 8051 (gratis) of www.postbus51.nl

ISBN   978 90 5910 3078

Prijs   € 15,00

Zie ook   www.minocw.nl/werkinonderwijs/publicatiesoz.html

OCW 37.050/250/08BK2007B013